

„Eco4Life – Sieć Południowego Bałtyku dla Nauk
o Środowisku i Życiu w celu Wzmocnienia
Współpracy Transgranicznej”

Warsztaty pt.:
„Zarządzanie środowiskowe w służbie zdrowia”

Szczecin, 25.06.2012

Part-financed by the European Union
(European Regional Development Fund)

„ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE W SŁUŻBIE ZDROWIA”

25.06.2012

Co to jest System Zarządzania Środowiskowego (SZŚ)?

- Zarządzanie:
  - “sposób realizacji zadań w organizacji”
  - “sprawowanie kierownictwa i nadzór nad wynikami”

- Zarządzanie środowiskowe – skoordynowane działania mające na celu ochronę środowiska. W praktyce oznacza nadzór oraz ograniczanie wpływów na środowisko związanych z procesami, wyrobami lub usługami organizacji a także poszukiwanie korzyści wynikających z właściwego postępowania w ochronie środowiska.

- System zarządzania środowiskowego - część ogólnego systemu zarządzania, która obejmuje strukturę organizacyjną, planowanie, odpowiedzialność, zasady postępowania, procedury, procesy i środki potrzebne do opracowywania, wdrażania, realizowania, przeglądu i utrzymywania polityki środowiskowej

- Systemy zarządzania środowiskowego:
  - **Nieformalne** – niecertyfikowane, oparte na własnej lub zewnętrznej koncepcji (np. Eco-mapping lub system gospodarki odpadami)
  - **Formalne** – oparte na ogólnie przyjętych wymaganiach np. ISO 14001 lub EMAS, certyfikowane na zgodność z tymi wymaganiami.

•System zarządzania zrównoważonym rozwojem?

•System formalny oparty na EMAS

•System formalny oparty na ISO 14001

•System nieformalny

•Brak systemu zarządzania środowiskowego

Główne elementy formalnych Systemów Zarządzania Środowiskowego

Czysta produkcja - Ciągłe stosowanie prewencyjnej strategii ochrony środowiska, w celu zmniejszenia zagrożenia dla ludzi i środowiska, jakie niosą procesy produkcyjne i wyroby.

- Procesy produkcyjne: oszczędzanie surowców i energii, eliminowanie surowców toksycznych oraz zmniejszanie ilości i toksyczności wszystkich emitowanych substancji i odpadów.
- Wyroby: określenie wpływów na środowisko wyrobu w całym jego cyklu życia, od wydobycia surowca do ostatecznego pozbycia się wyrobu.

Czystszą Produkcję uzyskuje się przez stosowanie know-how, doskonalenie technologii i/lub poprzez zmianę postaw.

Czystsza Produkcja – hierarchizacja działań:

- Zapobieganie powstawaniu odpadów
- Minimalizacja powstających odpadów
- Recykling odpadów

Zapobieganie zanieczyszczeniom to stosowanie:

procesów, praktyk, technik, materiałów, wyrobów, usług lub energii.

w celu:

uniknięcia, ograniczenia lub nadzorowania powstawania, emisji lub uwolnień wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń lub odpadów w celu zmniejszenia negatywnych wpływów na środowisko.

Główne zasady formalnych SZŚ

Zapobieganie zanieczyszczeniom

- Zapobieganie zanieczyszczeniom polega na usuwaniu przyczyn problemów środowiskowych w miejsce usuwania skutków zaistniałych problemów.
- Zapobieganie zanieczyszczeniom w ramach formalnych SZŚ polega na stosowaniu procesów, praktyk, materiałów lub wyrobów, które umożliwiają eliminację, ograniczenie bądź nadzorowanie zanieczyszczeń. Może to obejmować recykling, oczyszczanie, zmiany w procesach, mechanizmy nadzoru, efektywne wykorzystanie zasobów oraz zastępowanie materiałów.

Systemy zarządzania środowiskowego – idea:

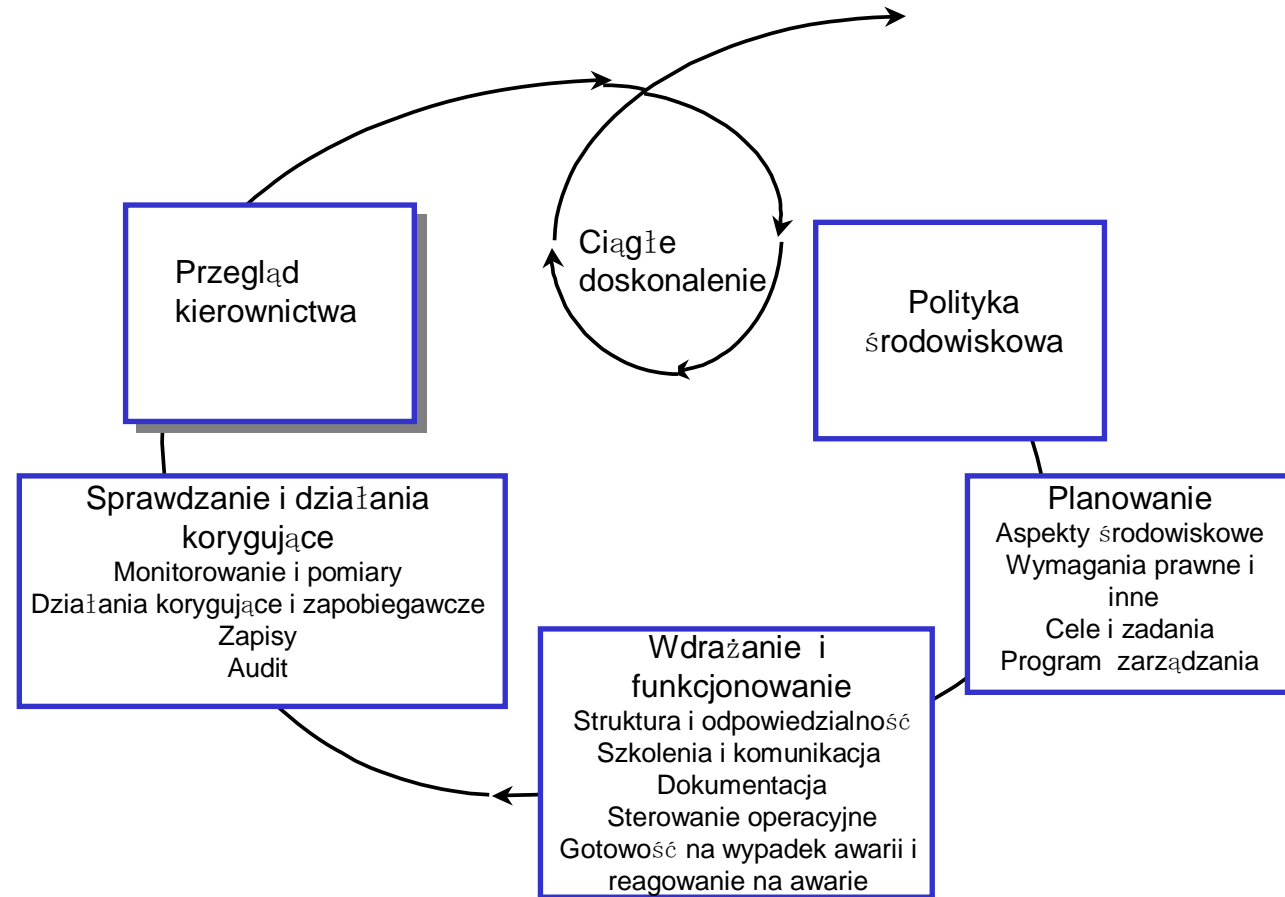
- mogą być stosowane w każdej organizacji
- dobrowolne
- nie określają wymagań ilościowych w zakresie efektów działalności środowiskowej
- zobowiązanie zgodności z obowiązującym ustawodawstwem
- zawierają w sobie ciągłe doskonalenie oparte na systemie PDCA

PDCA:

Plan – Do – Check – Act = Koło Deminga

- Formalne SZŚ oparte są na modelu Deminga będącego również podstawą innych norm dot. Systemów Zarządzania (np. ISO 9001, PN/OHSAS 18001).
- Poszczególne elementy SZŚ tworzą cykl ciągłego doskonalenia.
- Konkretnie wymagania w zakresie zapewnienia ciągłego doskonalenia są określone w Rozporządzeniu EMAS i normie ISO 14001.

PDCA:

Ciągłe doskonalenie

- Podstawową zasadą formalnych SZŚ jest ciągłe doskonalenie: systematyczne i powtarzalne działania mające na celu poprawę efektów działań na rzecz środowiska.
- Organizacja starająca się o certyfikat ISO 14001 lub rejestrację EMAS musi wykazać, że ciągłe doskonalenie ma miejsce, a podjęte działania nie mają charakteru jednorazowego.

Zgodność z wymaganiami prawnymi

- Zobowiązanie do utrzymywania zgodności z wymaganiami prawnymi stanowi minimum we wszystkich formalnych SZŚ.
- Organizacja starająca się o certyfikat ISO 14001 musi wykazać, że zidentyfikowała wymagania odnoszące się do jej działań, wyrobów lub usług i postępuje zgodnie z nimi.

DLACZEGO CHCEMY WPROWADZAĆ ISO 14001?

Dlaczego chcemy...?

GDYŻ:

- Wdrożyć, utrzymywać i doskonalić system zarządzania środowiskowego wg międzynarodowych standardów.
- Poprawić naszą efektywność biznesową i pozycję na rynku.
- Mieć pewność, że postępujemy zgodnie z ustaloną polityką środowiskową.
- Wykazać zgodność innym (klienci, władze, organizacje pozarządowe tzw. „zieloni”).
- Otrzymać certyfikację systemu zarządzania środowiskiem przez organizację zewnętrzną.

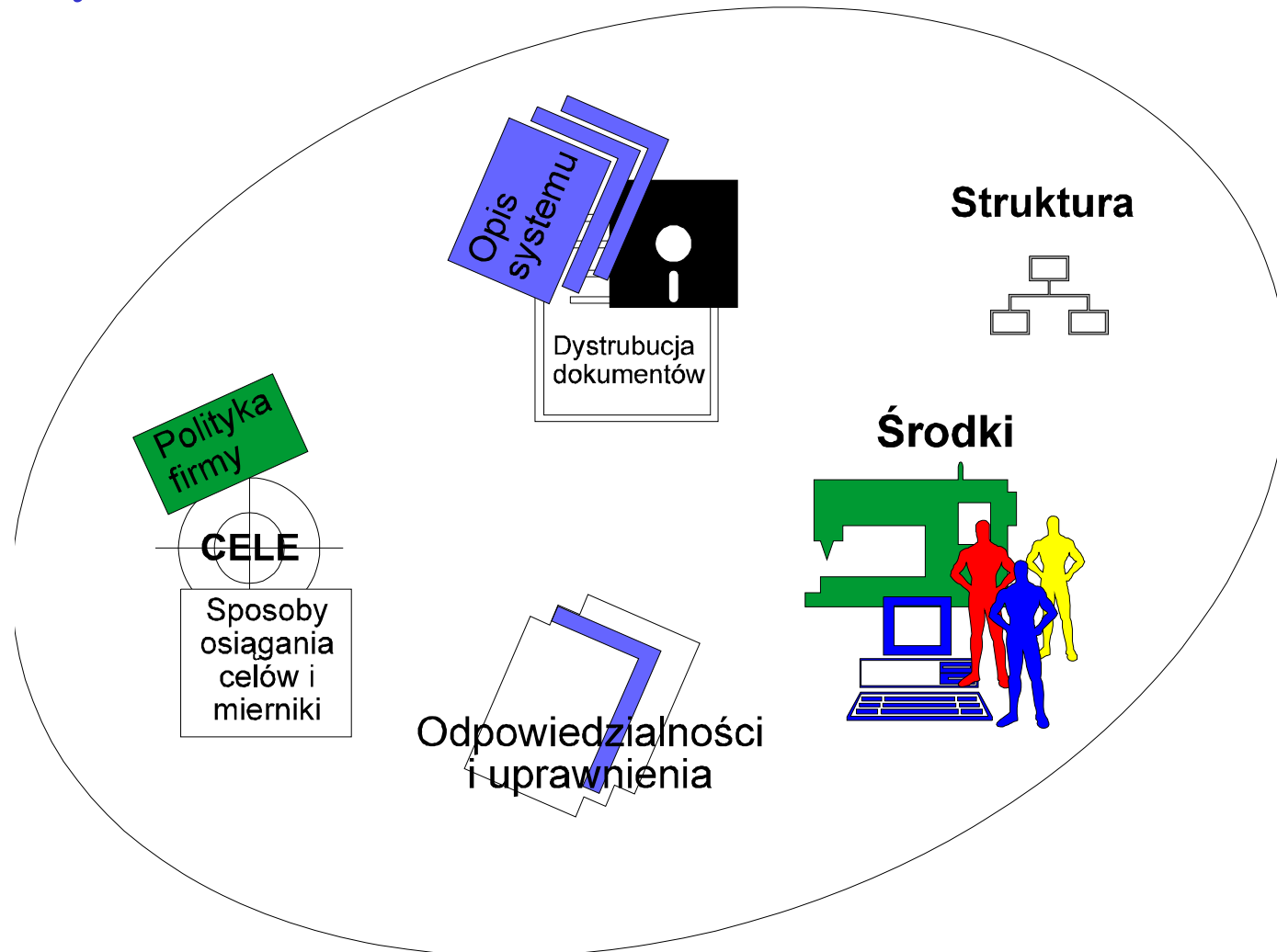
Czym jest system wg. normy ISO 14001?

ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE:

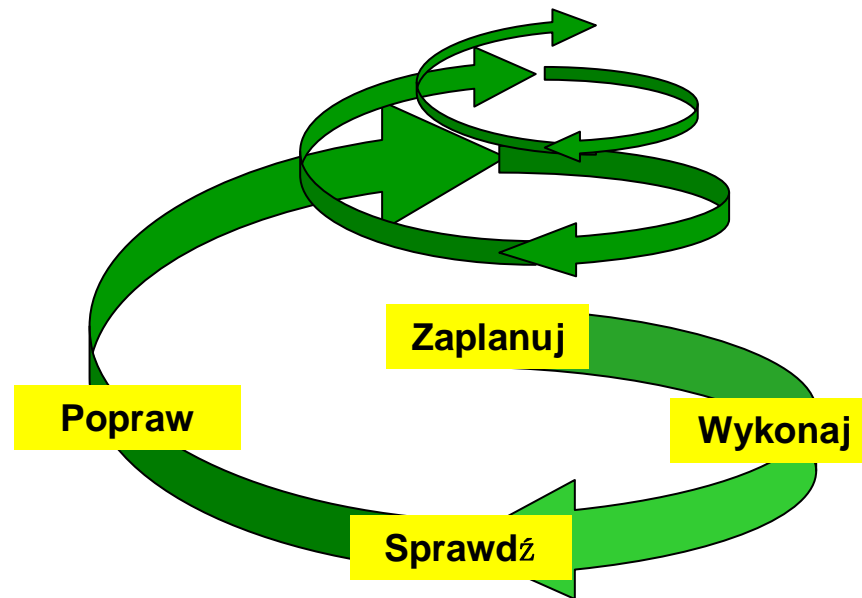
Normy z serii ISO 14000 - zbiór międzynarodowych norm określających wymagania dotyczące systemu zarządzania środowiskiem.

System zarządzania środowiskowego - system zarządzania, który obejmuje strukturę organizacyjną, planowanie, odpowiedzialność, zasady postępowania, procedury, procesy i środki potrzebne do opracowywania, wdrażania, realizowania, przeglądu i utrzymywania polityki środowiskowej.

ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE:

ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE:

PDCA – Plan, Do, Check, Act

WYMAGANIA NORMY ISO 14001:2005:

- 1. Zakres normy**
- 2. Powołania normatywne**
- 3. Terminy i definicje**
- 4. Wymagania dotyczące Systemu Zarządzania Środowiskowego**
  - 4.1. Wymagania ogólne
  - 4.2. Polityka środowiskowa
  - 4.3. Planowanie
    - 4.3.1 Aspekty środowiskowe
    - 4.3.2 Wymagania prawne i inne
    - 4.3.3 Cele, zadania i programy

WYMAGANIA NORMY ISO 14001:2005:

4.4. Wdrażanie i funkcjonowanie

4.4.1 Zasoby, role, odpowiedzialności i uprawnienia

4.4.2 Kompetencje, szkolenie i świadomość

4.4.3 Komunikacja

4.4.4 Dokumentacja

4.4.5 Nadzór nad dokumentami

4.4.6 Sterowanie operacyjne

4.4.7 Gotowość i reagowanie na awarie

WYMAGANIA NORMY ISO 14001:2005:

4.5. Sprawdzanie

4.5.1 Monitorowanie i pomiary

4.5.2 Ocena zgodności

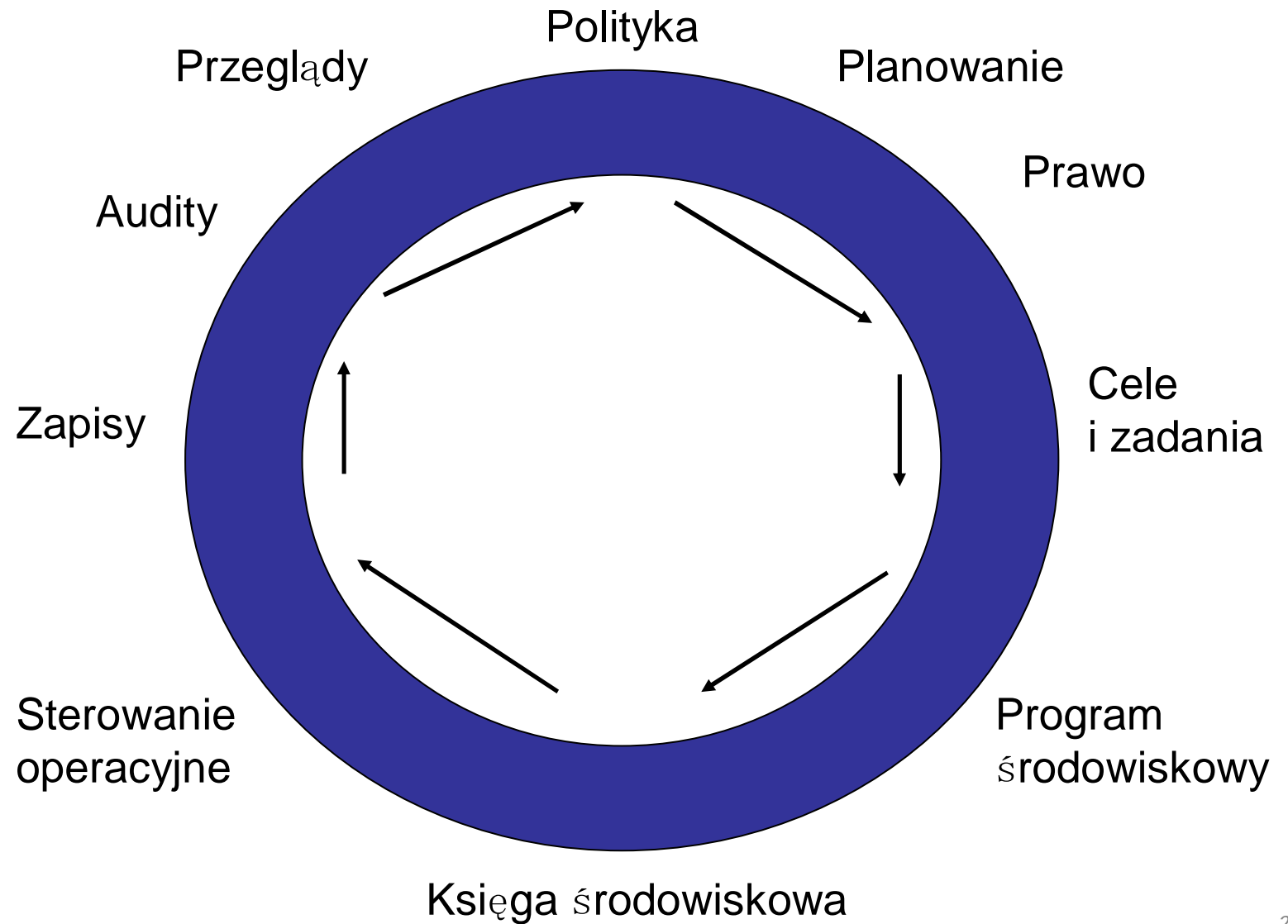
4.5.3 Niezgodności, działania korygujące i zapobiegawcze

4.5.4 Nadzór nad zapisami

4.5.4 Audit wewnętrzny

4.6. Przegląd zarządzania

A large blue oval with a black border is centered on the page. Inside the oval, the text 'Wymagania ogólne' and '4.1' is written in white.

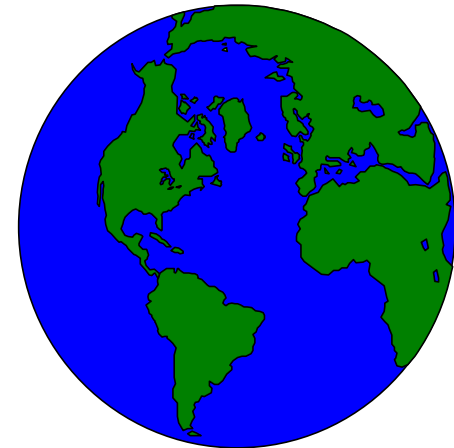
Wymagania ogólne
4.1

A large, dark blue oval with a black border is centered on the page. Inside the oval, the text 'Polityka środowiskowa' and '4.2' is written in white, sans-serif font.

Polityka środowiskowa
4.2

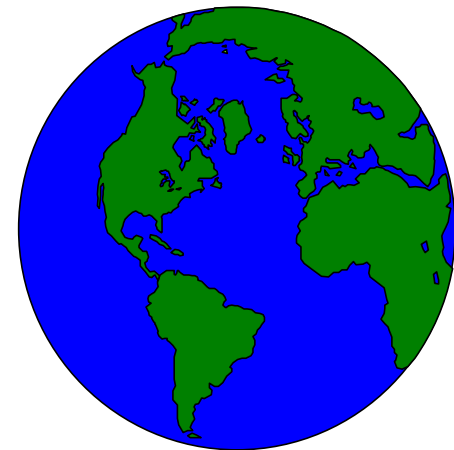
4.2. POLITYKA ŚRODOWISKOWA

- Polityka jest motorem doskonalenia systemu zarządzania środowiskowego organizacji,
- Dzięki niej możliwe jest utrzymanie i doskonalenie efektów działalności środowiskowej.

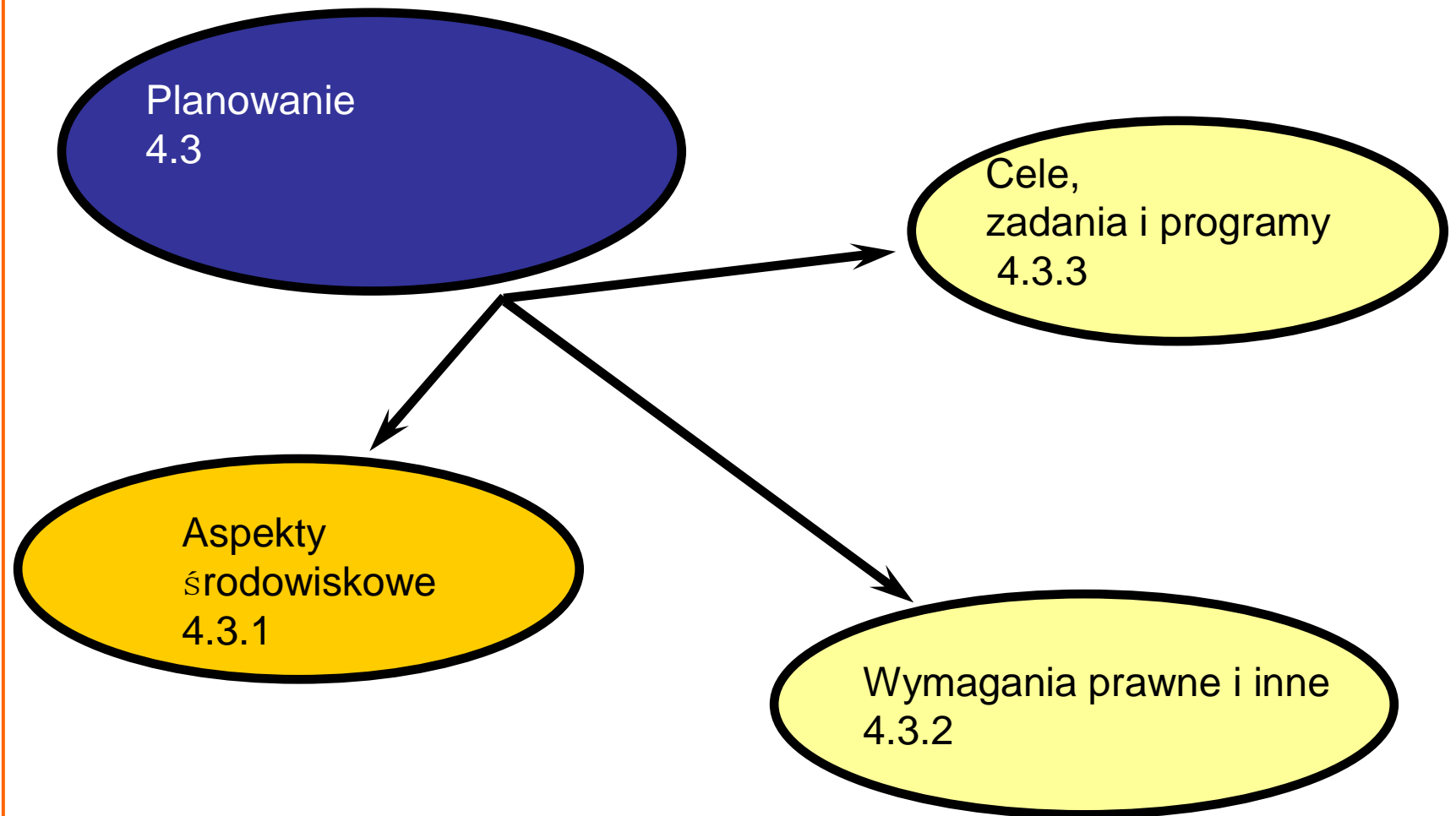

4.2. POLITYKA ŚRODOWISKOWA

- Deklaracja organizacji dotycząca jej intencji i zasad odnoszących się do ogólnych efektów działalności środowiskowej, określająca ramy do działania i ustalania celów oraz zadań środowiskowych organizacji.

4.3. Planowanie

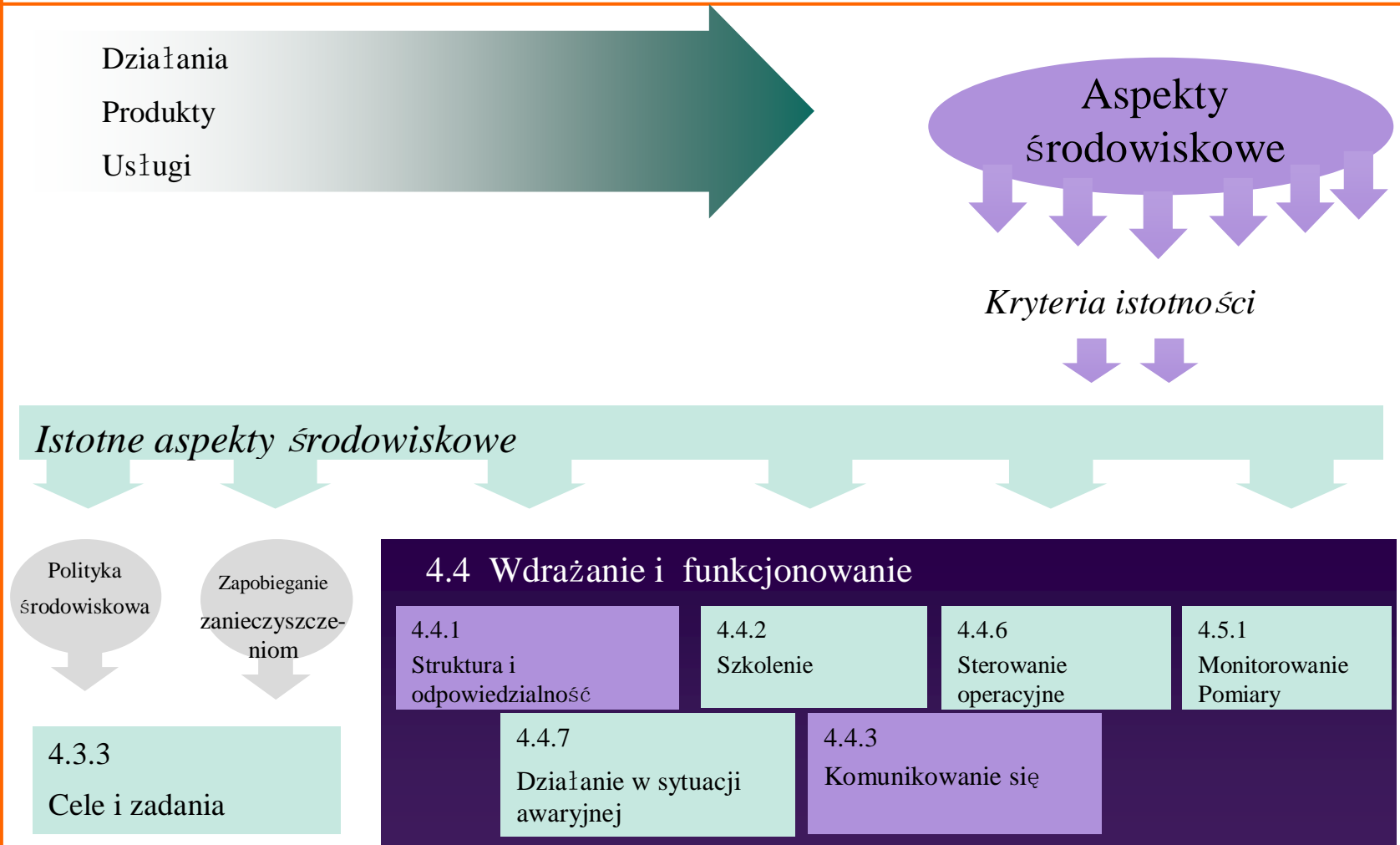

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

Aspekt środowiskowy - element działalności organizacji, jej produktów i usług, który może mieć wpływ na środowisko.

Należy stworzyć procedurę identyfikacji aspektów środowiskowych oraz ustalić te, które mają lub mogą mieć znaczący wpływ na środowisko. Znaczące aspekty powinny mieć odzwierciedlenie w celach środowiskowych. Informacje te powinny być aktualizowane.

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

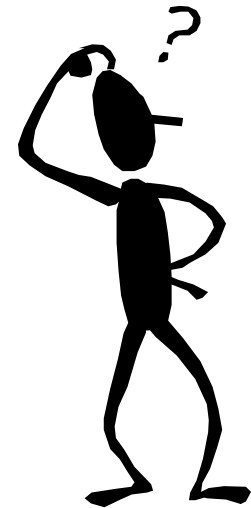

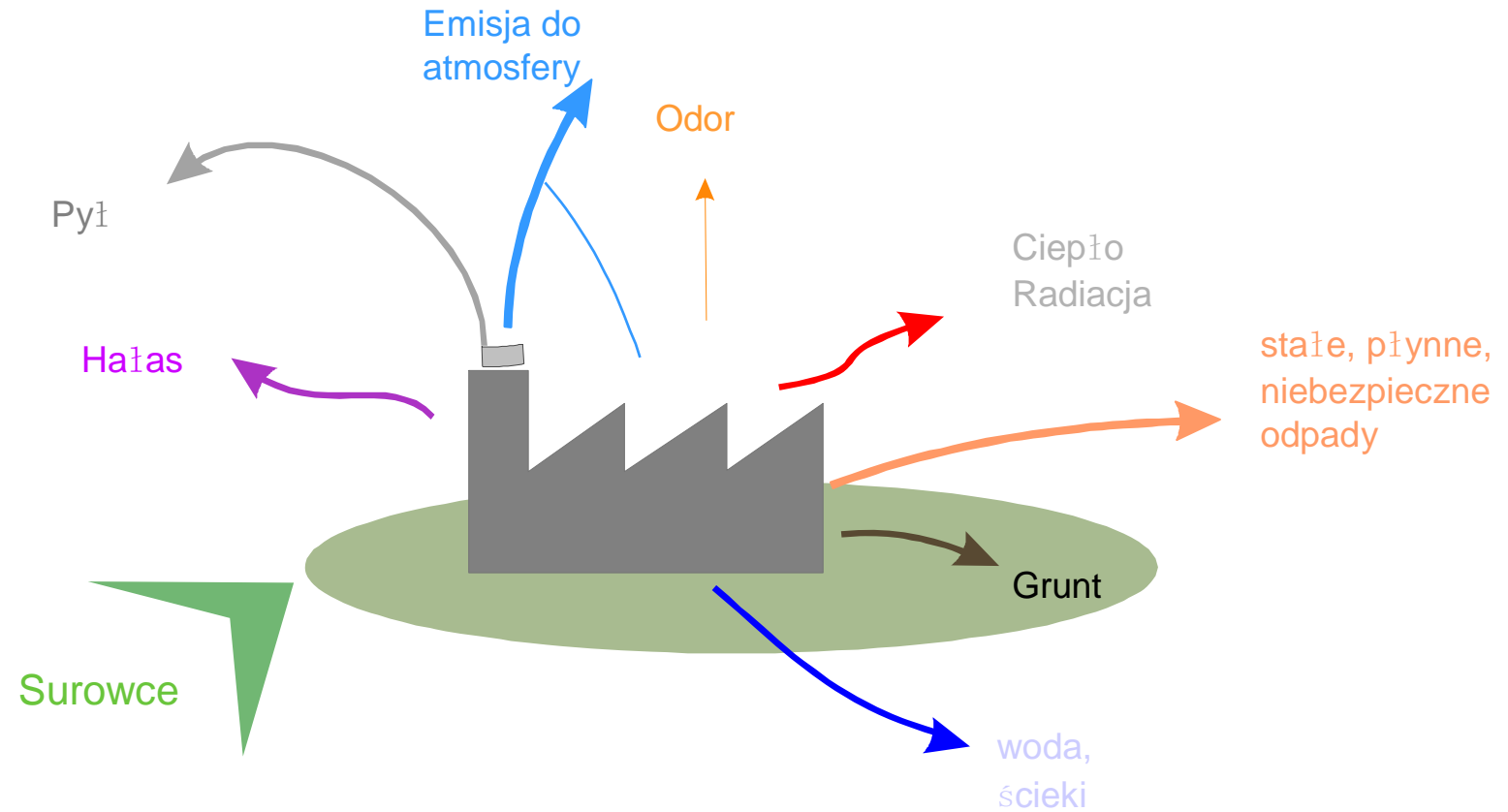
4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

Co należy uwzględnić?

- Działania bieżące, przeszłe i potencjalne
- Działania normalne i odbiegające od normalności
- Zatrzymanie i uruchomienie procesu

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

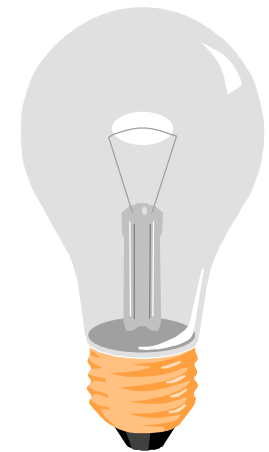
wczoraj

dziś

jutro

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

- Uwzględniając fakt że organizacja może mieć ograniczony nadzór nad zastosowaniem i likwidacją swoich wyrobów, zaleca się aby rozważyła, jeżeli to możliwe, właściwe mechanizmy postępowania i likwidacji.

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

Schemat procesu technologicznego

- Schematyczny diagram wykorzystywany do definiowania, szczegółowego rozpatrywania i udokumentowania procesu.
- Schemat ułatwia porozumienie co do tego jak powinien funkcjonować proces.
- Metoda wizualna do analizowania aspektów.

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

- Organizacje nie muszą oceniać każdego wyrobu, komponentu lub wejściowego surowca.
- Organizacje mogą wybrać rodzaje działań, rodzaje wyrobów lub usług, aby dokonać identyfikacji tych aspektów, które mają najbardziej prawdopodobny znaczący wpływ na środowisko.

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

Co to jest znaczący aspekt środowiskowy?

- Znaczący aspekt środowiskowy to taki aspekt środowiskowy który ma lub może mieć znaczący wpływ na środowisko.

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

Jak zacząć identyfikację znaczących aspektów środowiskowych?

- Burza mózgów do identyfikacji głównych problemów środowiskowych związanych z działalnością danego zakładu
- Stworzenie kryteriów istotności do oszacowania aspektów środowiskowych

4.3.1 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

Co to są kryteria istotności?

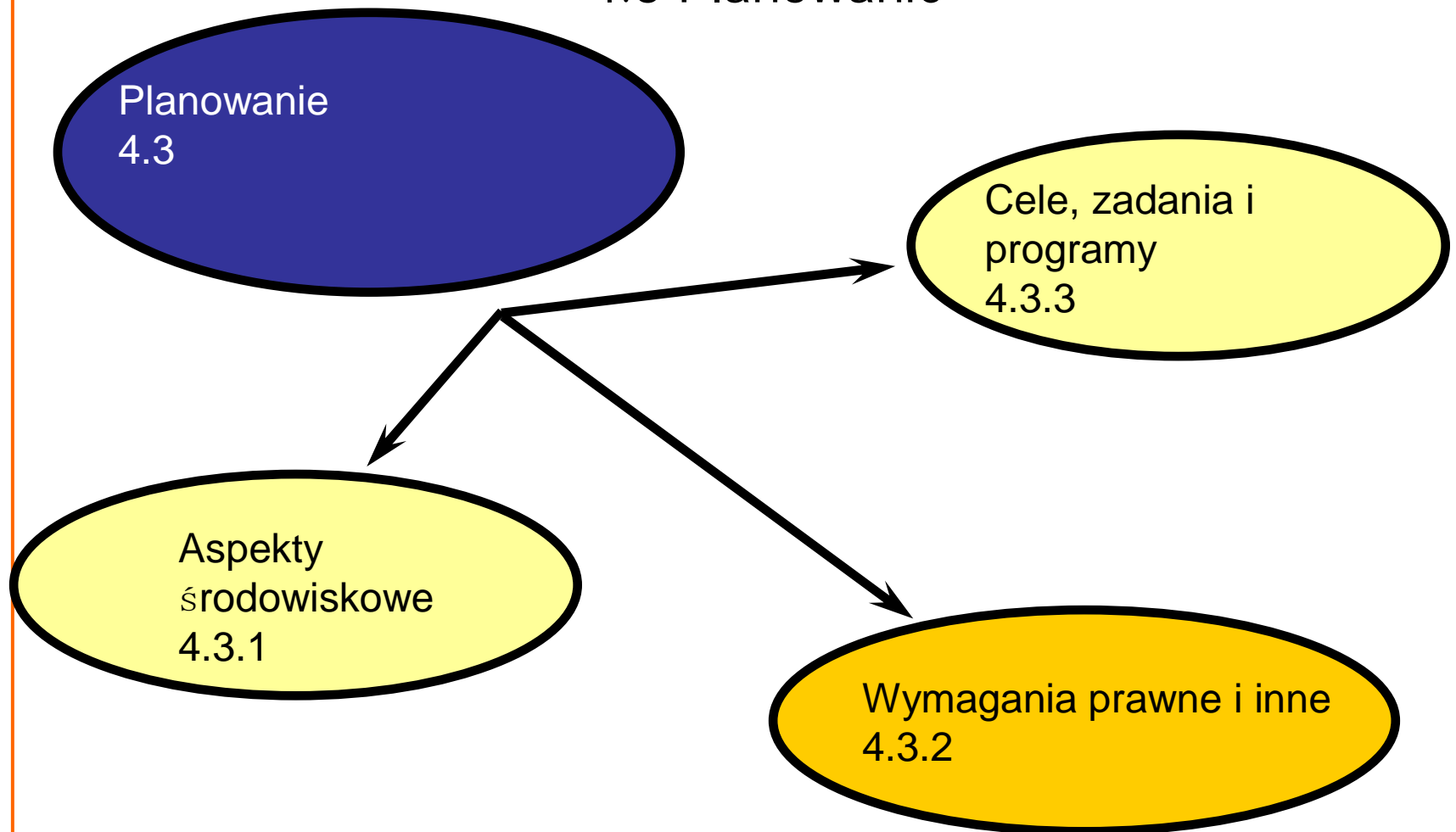
kryteria środowiskowe

skala oddziaływania
intensywność oddziaływania
prawdopodobieństwo wystąpienia
czas trwania oddziaływania

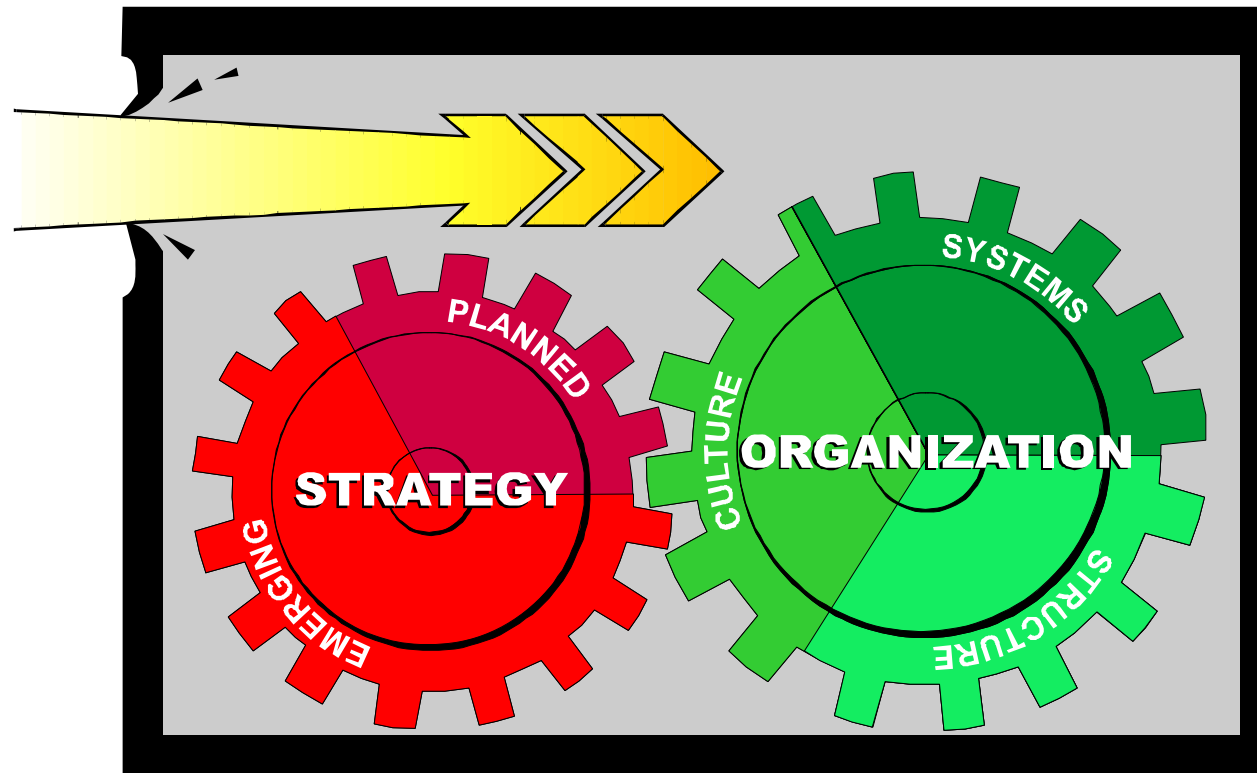
kryteria biznesowe

aspekty prawne
trudności w usunięciu skutków
koszty usunięcia skutków
wpływ zmian na inne procesy
opinia zainteresowanych stron
wizerunek firmy

4.3 Planowanie

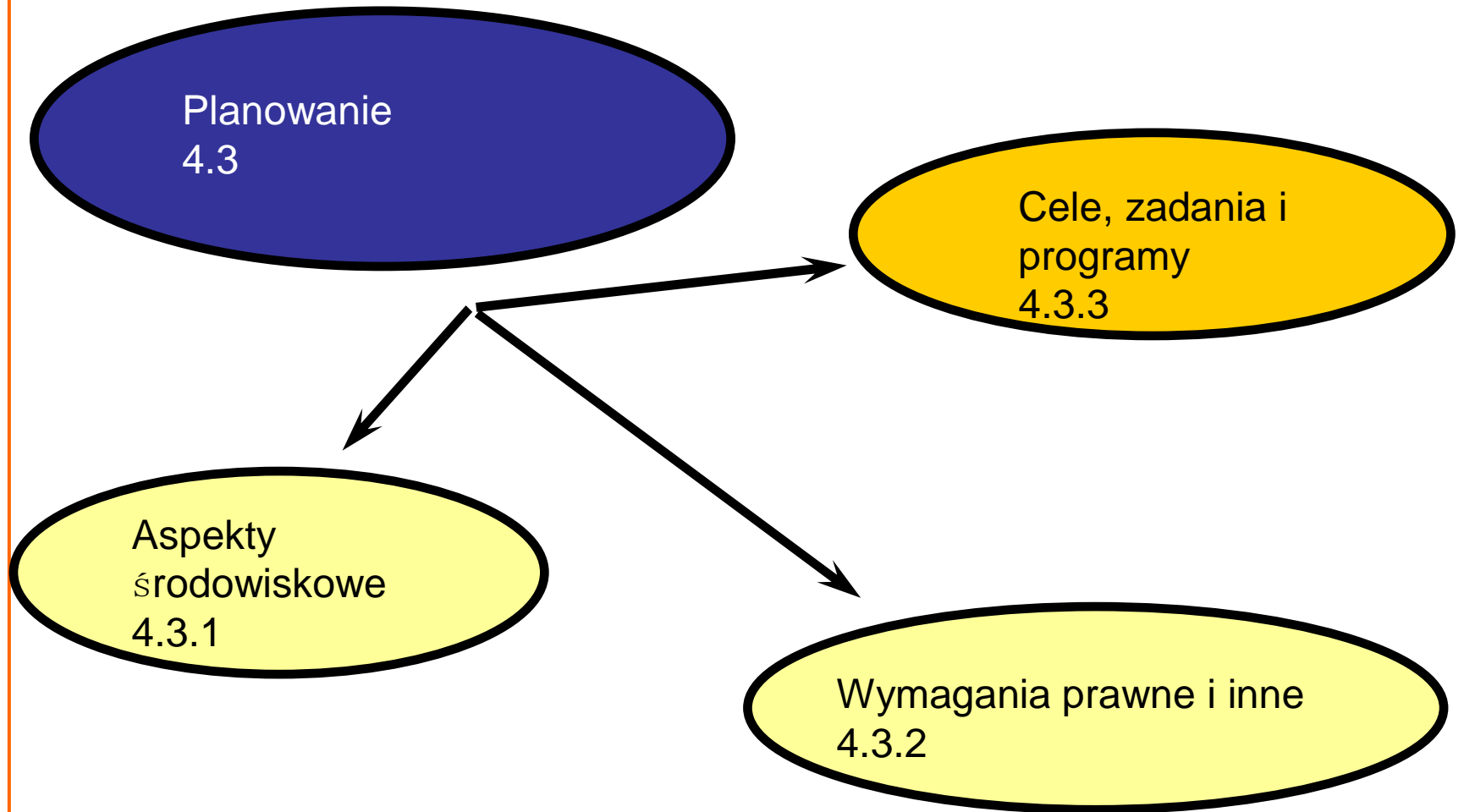
4.3.2 WYMAGANIA PRAWNE I INNE

4.3.2 WYMAGANIA PRAWNE I INNE

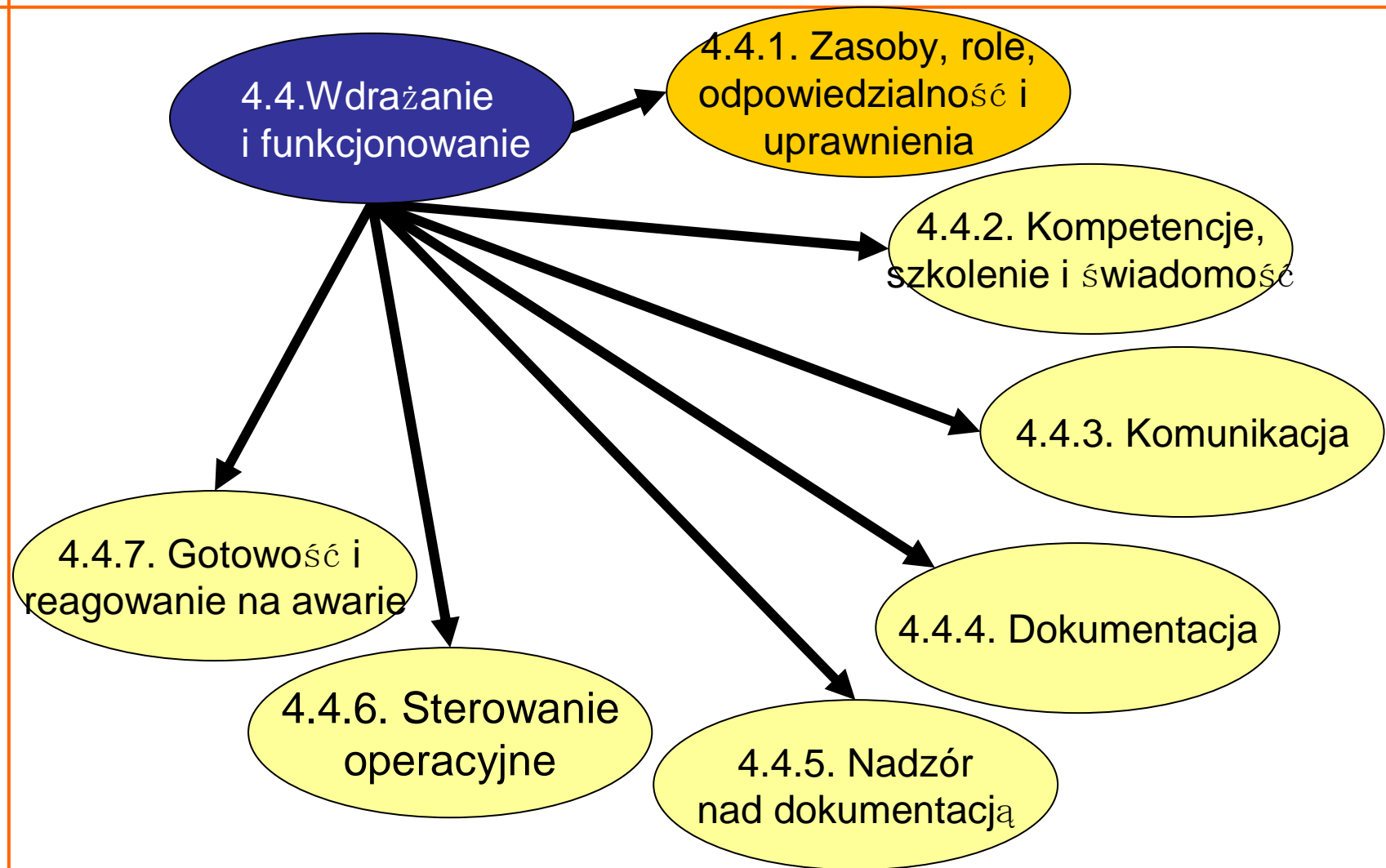
Należy:

- Identyfikować wymagania prawne i inne, które organizacja zobowiązuje się lub jest zobowiązana przestrzegać.
- Zapewnić dostęp do wymagań.
- Postępować zgodnie z określonymi wymaganiami.
- Dokumentować osiągnięte wyniki.

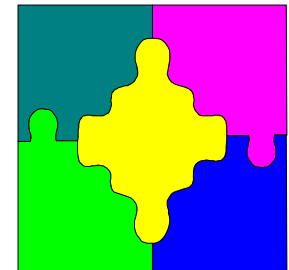
4.3.3 CELE, ZADANIA I PROGRAMY

4.4.1 ZASOBY, ROLE, ODPOWIEDZIALNOŚĆ I UPRAWNIENIA

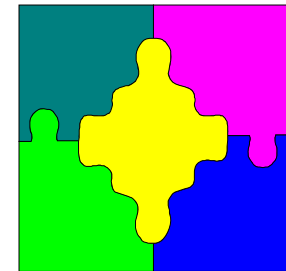
- Zasoby, role powinny być określone, udokumentowane i zakomunikowane,
- Zarząd powinien przekazać odpowiednie środki dla wdrażania i funkcjonowania SZŚ. Środki te to: zasoby ludzkie, wiedza specjalistyczna, środki finansowe i technologiczne,
- Zarząd powinien wyznaczyć pełnomocnika, który powinien mieć określone zadania i uprawnienia

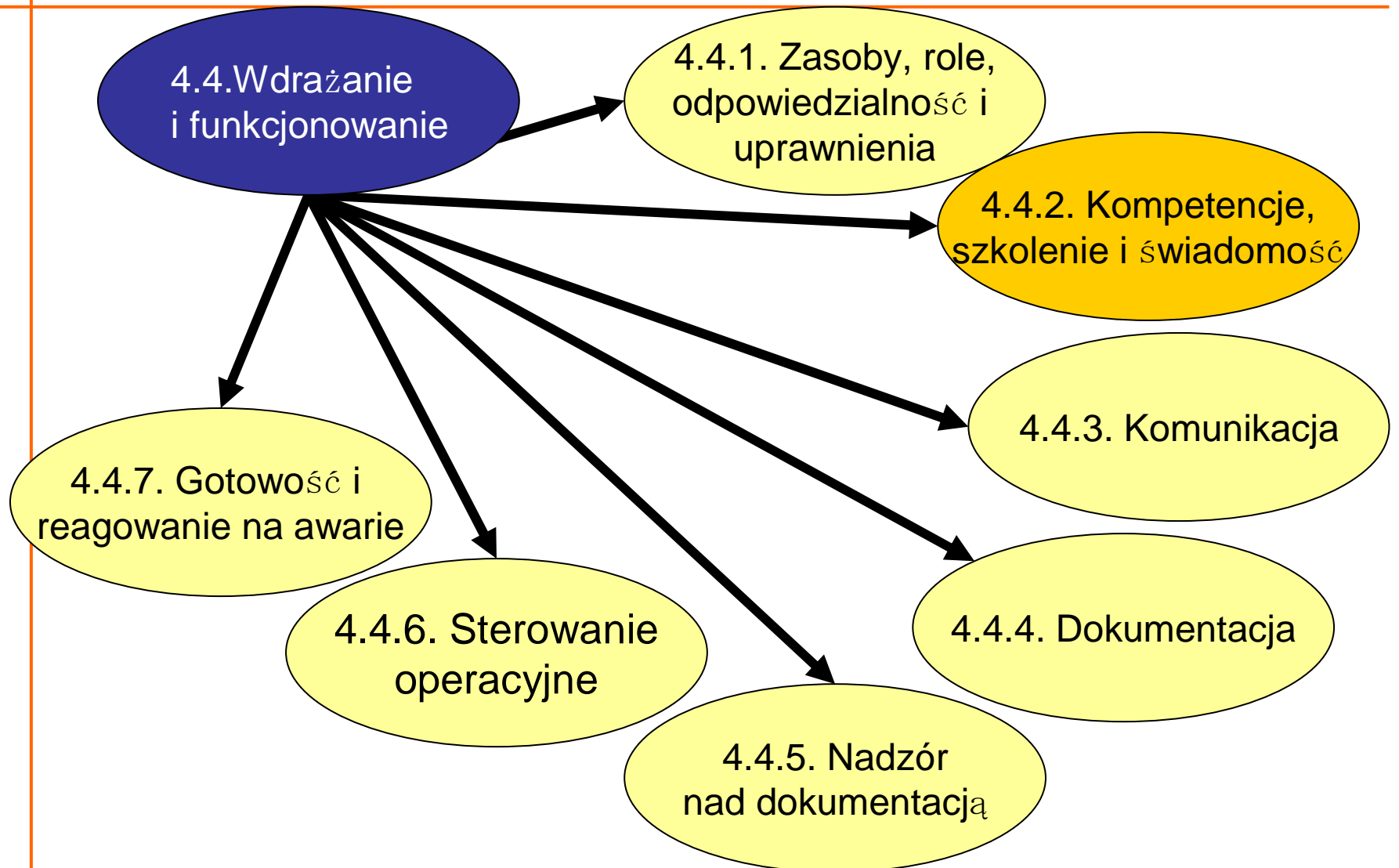

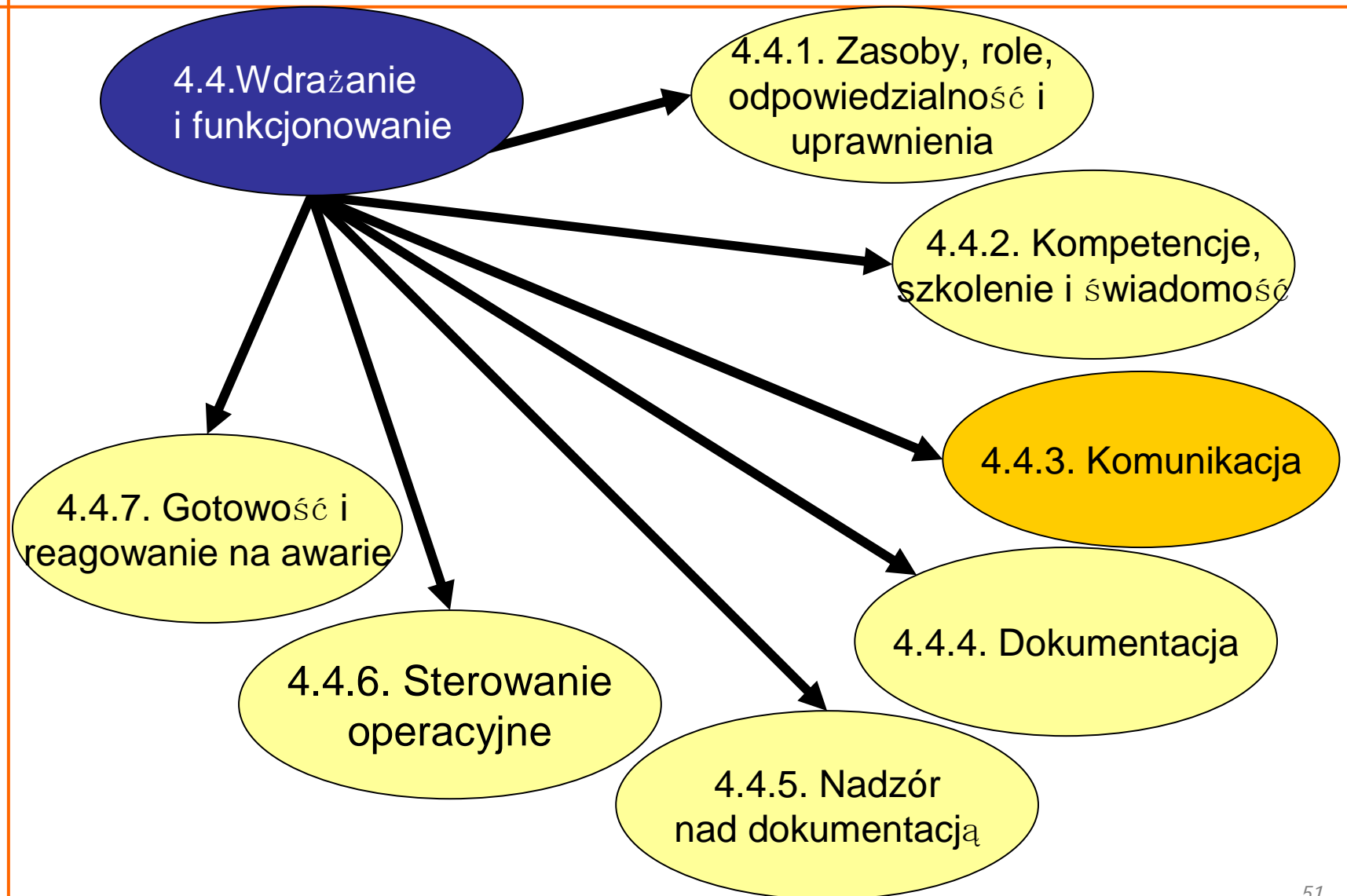

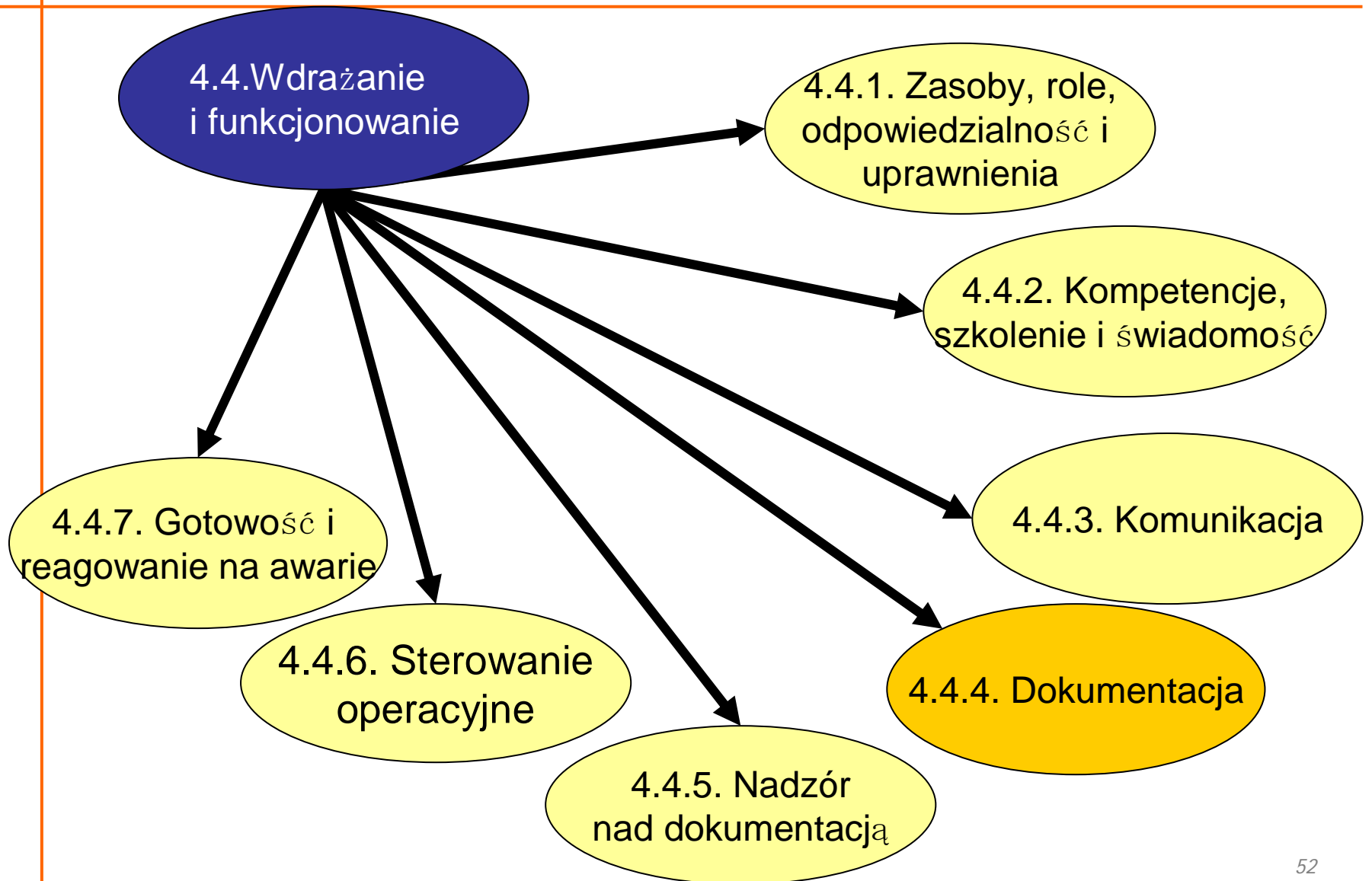
4.4.1 ZASOBY, ROLE, ODPOWIEDZIALNOŚĆ I UPRAWNIENIA

- Pełnomocnikiem systemu powinien być członek kierownictwa,
- Pełnomocnik odpowiada za ustanowienie, wdrożenie i utrzymanie systemu, informuje najwyższe kierownictwo o funkcjonowaniu systemu, przedstawia idee doskonalenia systemu.

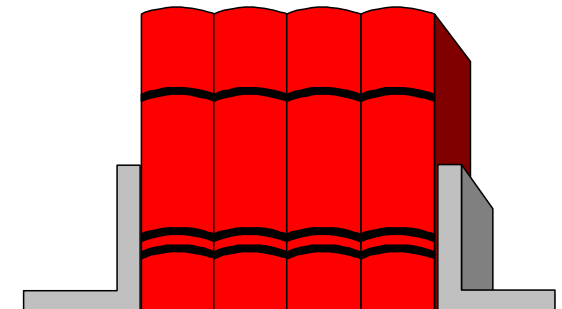

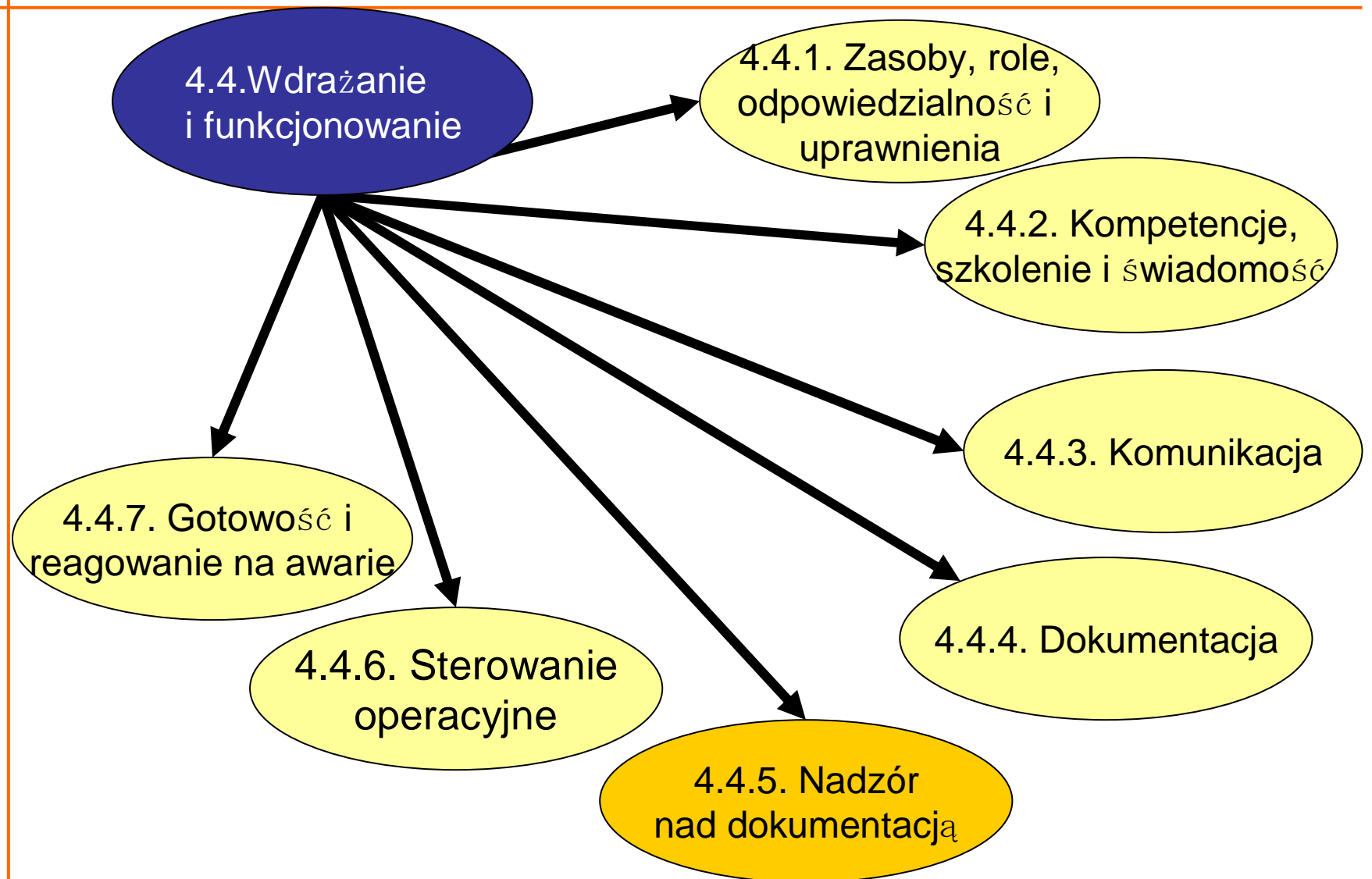

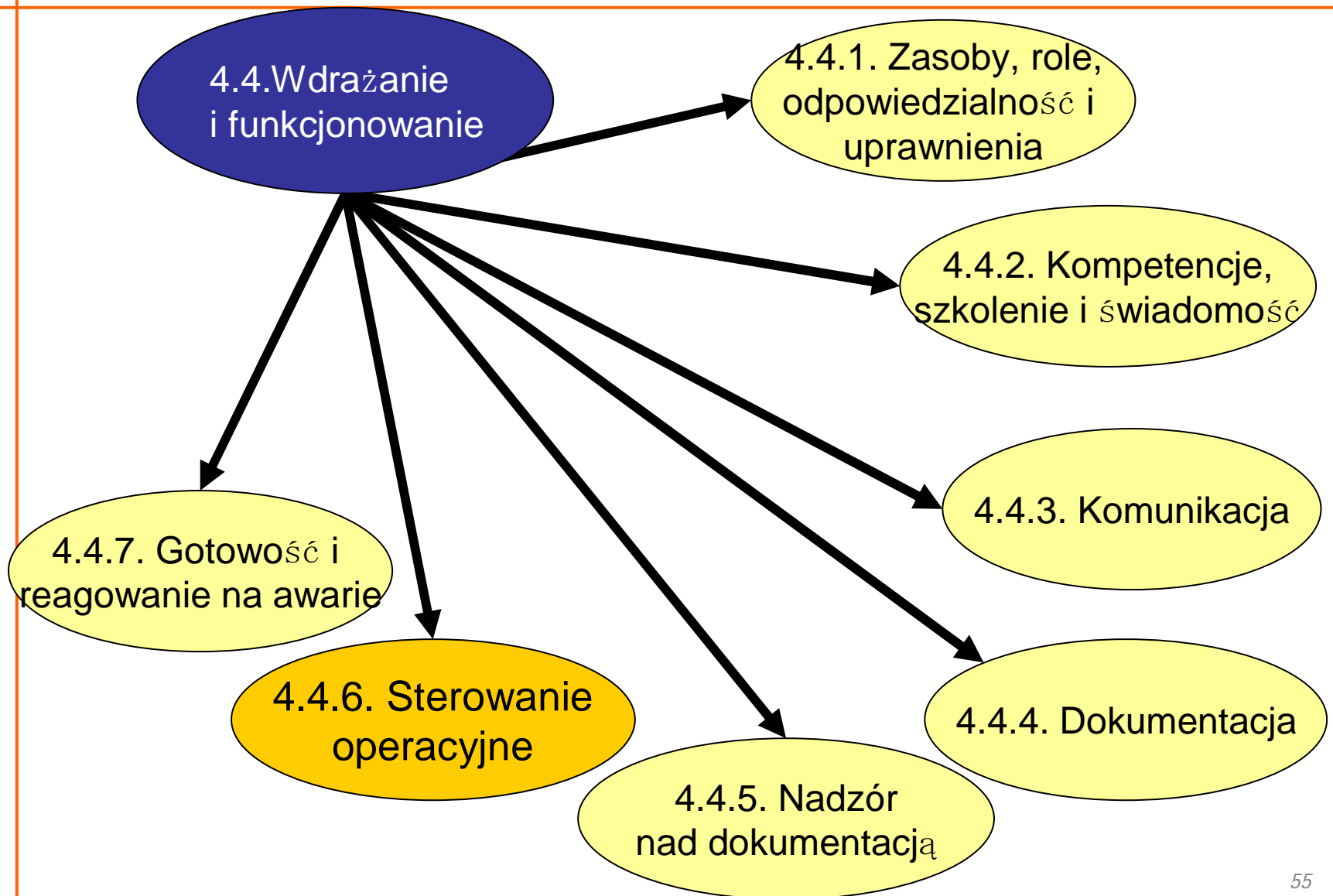
4.4.4 DOKUMENTACJA

Organizacja powinna stworzyć i utrzymywać informacje w formie elektronicznej lub papierowej obejmujące:

- Politykę, cele i zadania środowiskowe.
- Opis zakresu, główne elementy SZŚ i ich wzajemne oddziaływanie.
- Powiązania z innymi dokumentami.
- Zasady posługiwania się dokumentacją.

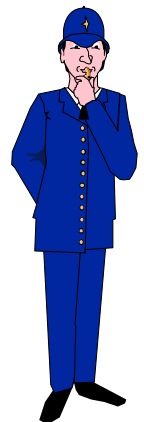

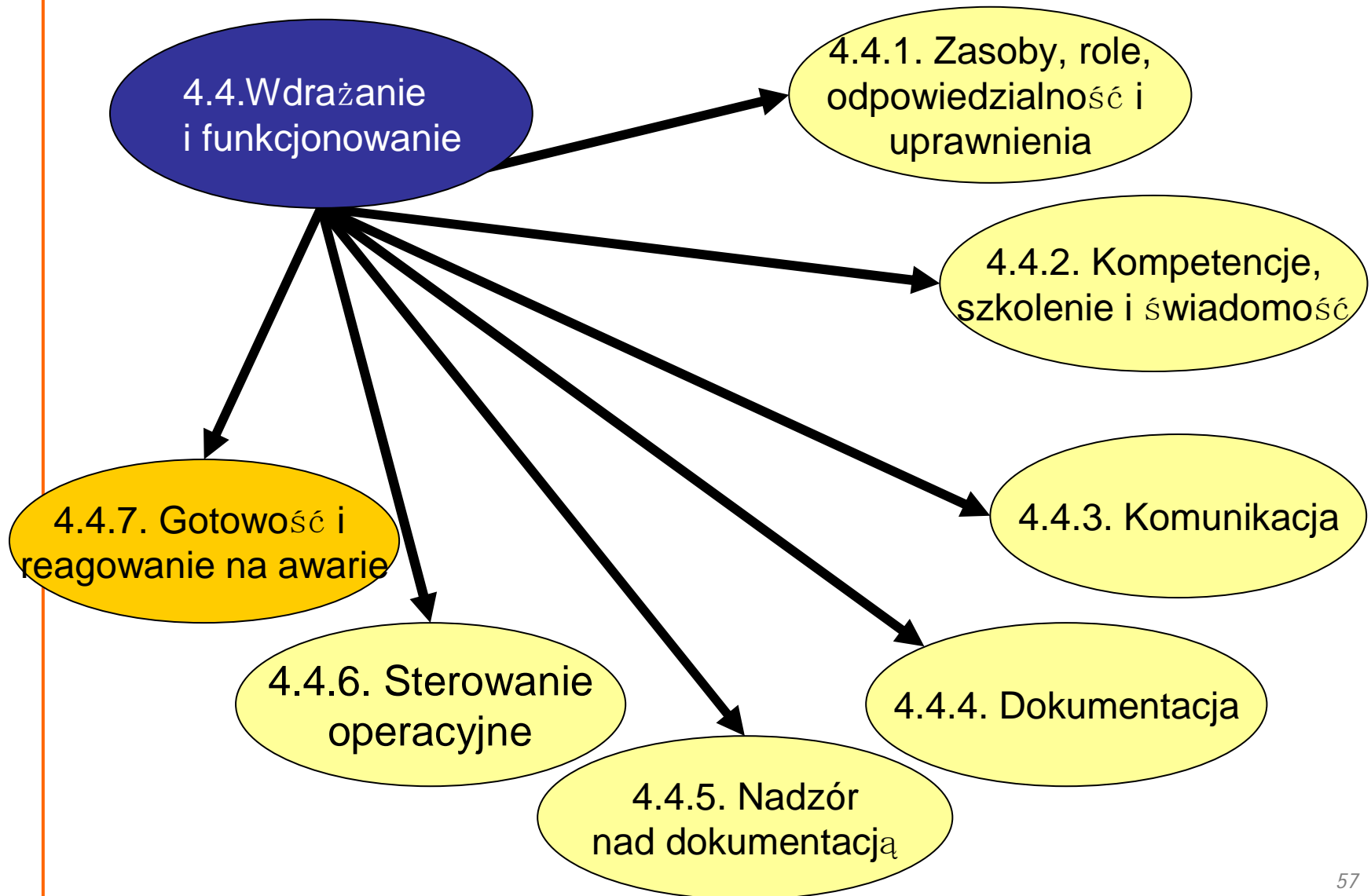
4.4.6 STEROWANIE OPERACYJNE

Organizacja powinna zidentyfikować działania związane z istotnymi aspektami środowiskowymi, powinna je planować i zapewnić, że są one wykonywane w określonych warunkach poprzez:

- Stworzenie procedur tam, gdzie ich brak mógłby przyczynić się do odstępstw od polityki środowiskowej.
- Ustalenie kryteriów operacyjnych w procedurach.
- Stworzenie procedur dla towarów i usług oferowanych przez organizację i komunikowanie ich dostawcom i kontrahentom.

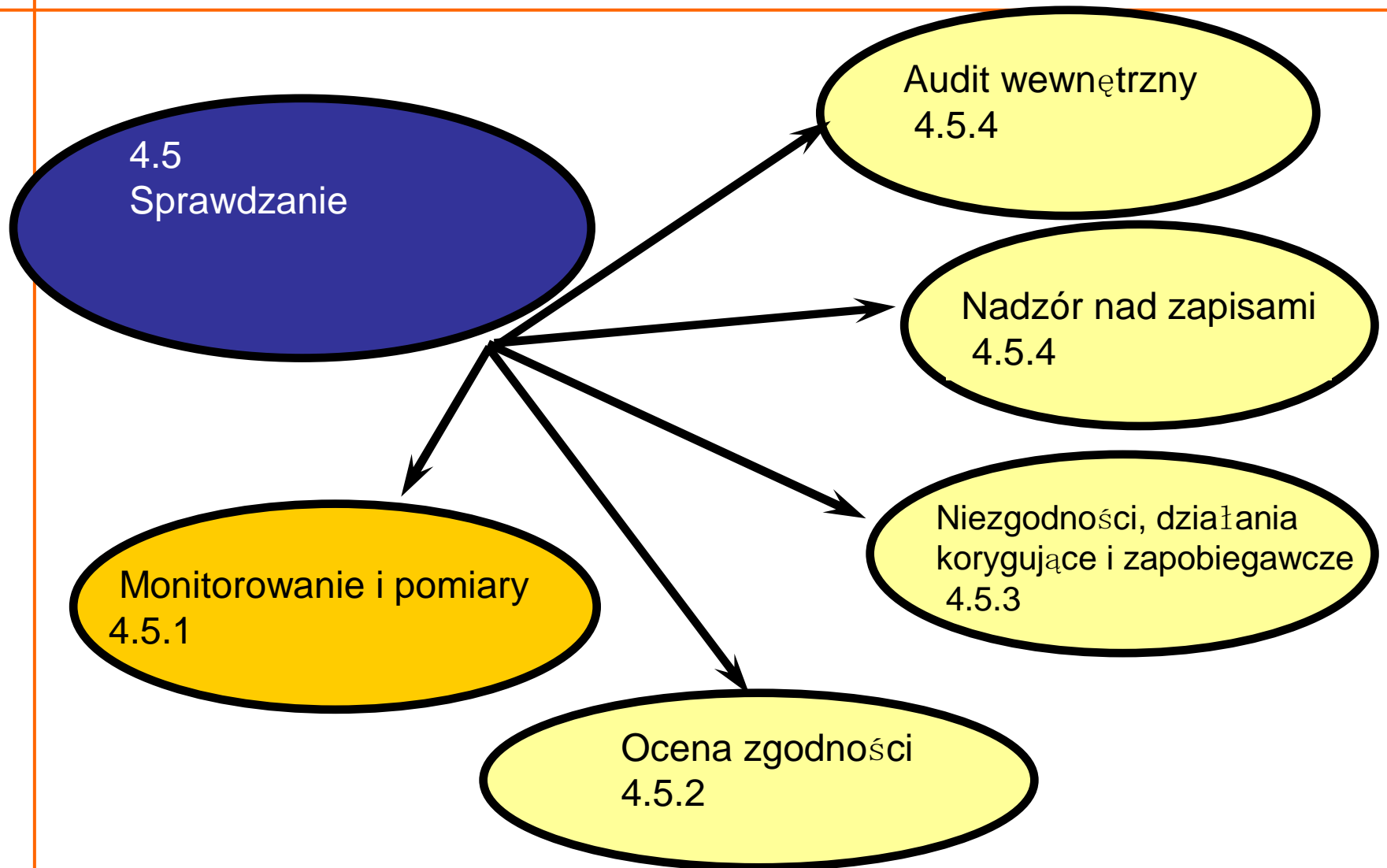
4.4.7 GOTOWOŚĆ I REAGOWANIE NA AWARIE

Organizacja powinna stworzyć procedurę do identyfikacji awarii, reagowania na nie oraz zapobiegania możliwym wpływom na środowisko, które mogą być z nimi związane,

Procedura ta powinna być przeglądana i jeśli to potrzebne korygowana,

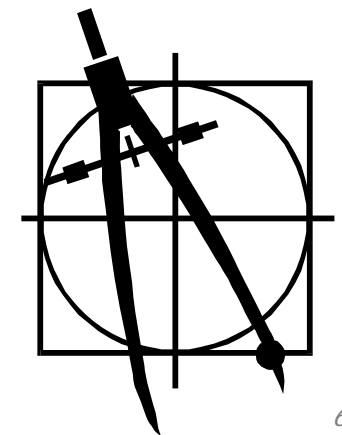
Procedura powinna być testowana tam gdzie to potrzebne i możliwe.

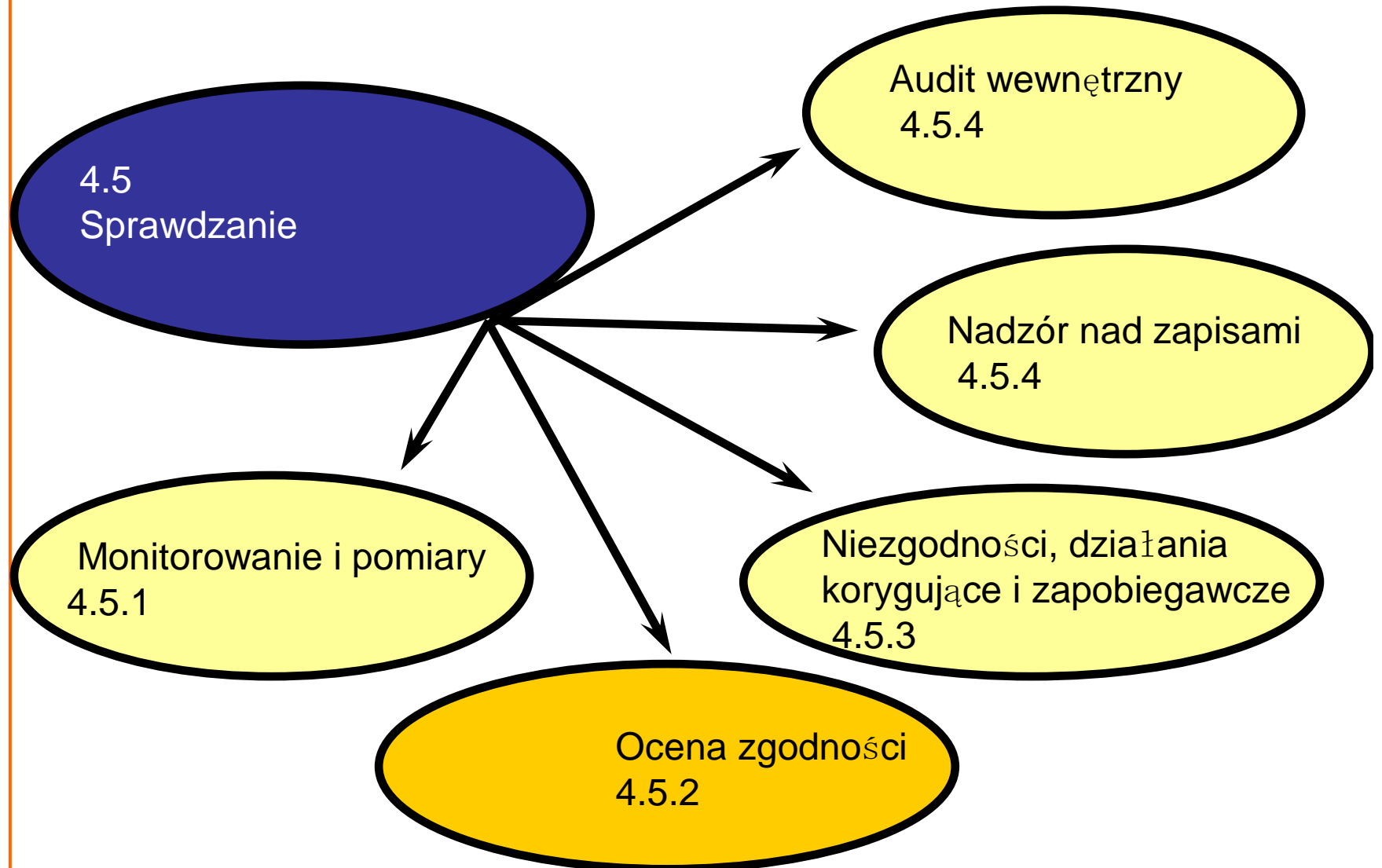

4.5.1 MONITOROWANIE I POMIARY

Organizacja powinna stworzyć procedurę monitorowania podstawowych charakterystyk tych procesów, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko. Powinno to obejmować zapisywanie informacji odnośnie oddziaływania i zgodności z zamierzeniami i celami środowiskowymi.

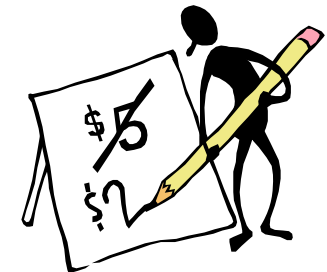

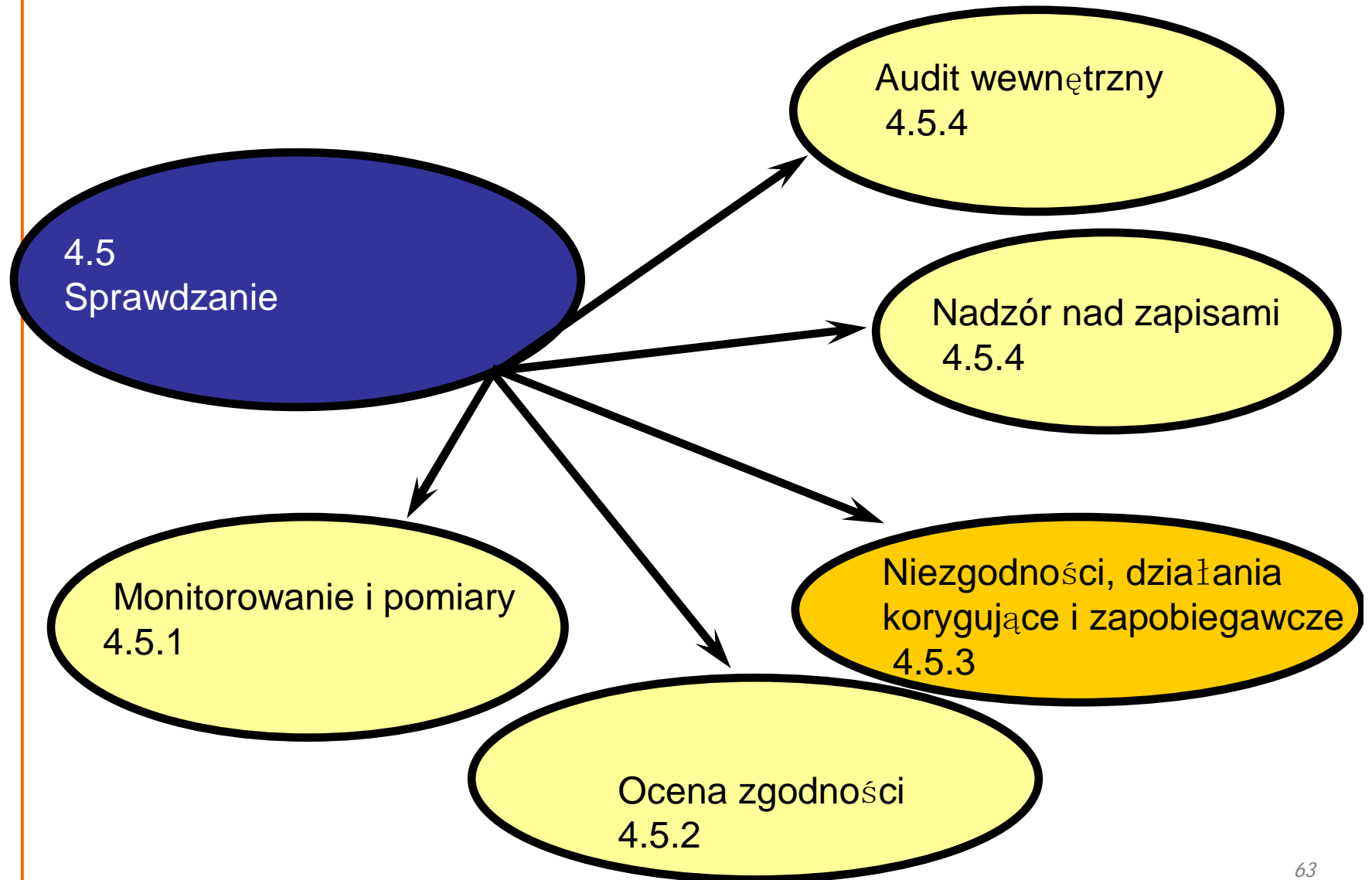
4.5.2 OCENA ZGODNOŚCI

Organizacja powinna stworzyć procedurę do okresowego sprawdzania zgodności z:

- Wymaganiami prawnymi.
- Innymi wymaganiami do spełnienia których się zobowiązała.

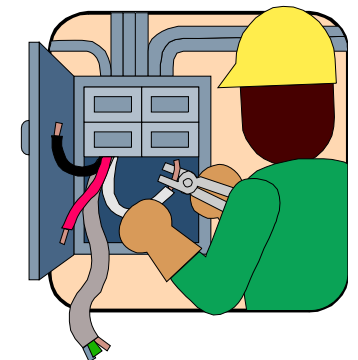
Należy utrzymywać zapisy wyników okresowych ocen.

4.5.3 NIEZGODNOŚCI, DZIAŁANIA KORYGUJĄCE I ZAPOBIEGAWCZE

Organizacja powinna stworzyć procedurę do definiowania odpowiedzialności i nadzoru przy wskazywaniu i rozpatrywaniu niezgodności, biorąc pod uwagę usuwanie skutków oraz inicjowanie i realizację działań korygujących i zapobiegawczych.

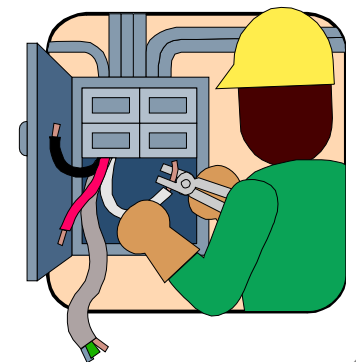

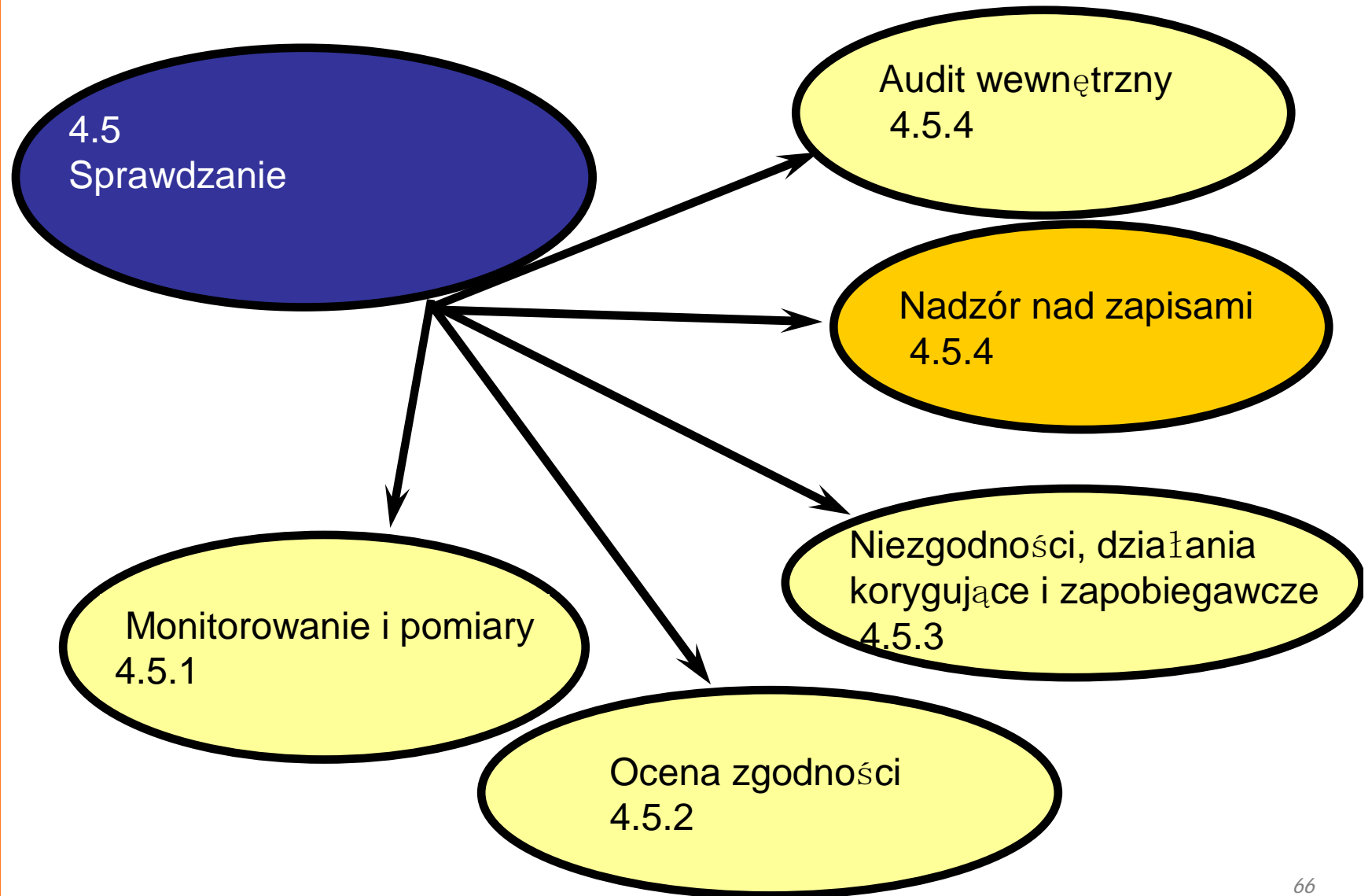

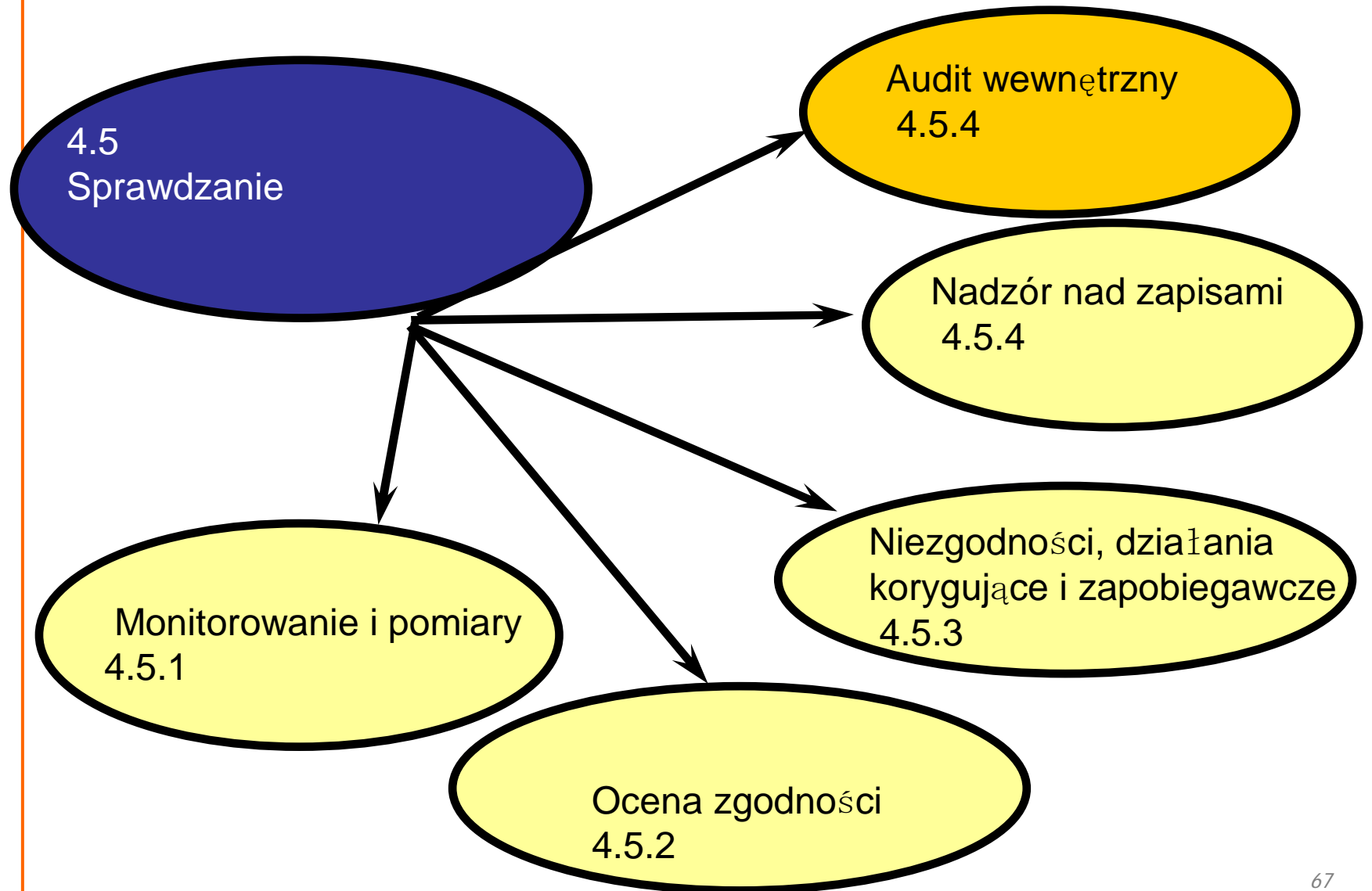
4.5.3 NIEZGODNOŚCI, DZIAŁANIA KORYGUJĄCE I ZAPOBIEGAWCZE

Wszelkie działania korygujące i zapobiegawcze podejmowane w celu eliminowania niezgodności powinny być odpowiednie do skali problemu i adekwatne do wywołanego wpływu,

Wszelkie zmiany powstałe w wyniku działań korygujących i zapobiegawczych powinny być wprowadzane i zapisywane w procedurach.

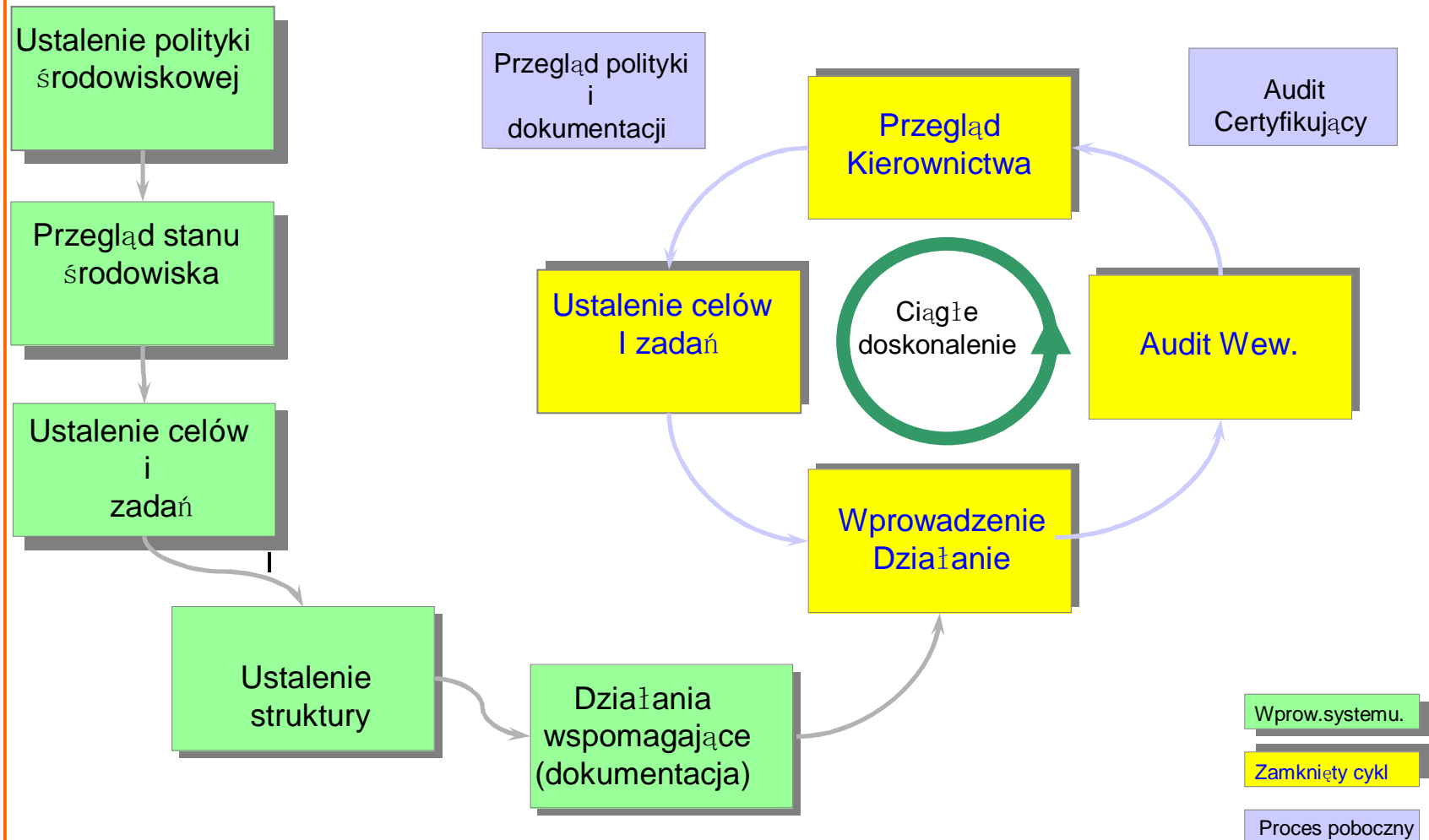

A large, dark blue oval with a black border is centered on the page. Inside the oval, the text 'Przegląd zarządzania 4.6' is written in white, sans-serif font.

Przegląd zarządzania
4.6

4.6 PRZEGLĄD ZARZĄDZANIA

Prawo ochrony środowiska w Polsce – Ogólne informacje

- I. Wymagania w zakresie ochrony powietrza
- II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami
- III. Gospodarka wodno-ściekowa
- IV. Wymagania związane z wprowadzaniem na rynek towarów w opakowaniach lub wybranych produktów, które stają się odpadami użytkowymi
- V. Wymagania w zakresie ochrony gleby i ziemi
- VI. Ochrona przed hałasem
- VII. Substancje chemiczne
- VIII. Kary za niewykonywanie obowiązków ochrony Środowiska

I. Wymagania w zakresie ochrony powietrza

Realizacji tej ochrony służą konkretne wymagania prawne. Przepisy o ochronie Środowiska, w szczególności ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. 2008 nr 25, poz. 150) ustanawiają standardy oraz obowiązki w odniesieniu do powietrza.

Standardy emisyjne z wyżej wymienionych instalacji zawarte w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. 2011 Nr 95, poz. 558). W pozostałym zakresie o dopuszczalności i wielkości emisji decyduje zasadniczo lokalny, aktualny stan jakości powietrza, na podstawie którego ustalane są warunki pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

I. Wymagania w zakresie ochrony powietrza

Zasadą jest, że wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza wymaga pozwolenia;

W Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 lipca 2010 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz. U. 2010 Nr 130, poz. 881) zostały określone przypadki, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza nie wymaga pozwoleń;

W przypadku, gdy nie jest wymagane pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, ale instalacja może negatywnie oddziaływać na środowisko, wymagane może być zgłoszenie Staroście faktu wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza. Rodzaje instalacji, z których emisja nie wymaga pozwolenia, a których eksploatacja wymaga zgłoszenia zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. 2010 Nr 130, poz. 880)

I. Wymagania w zakresie ochrony powietrza

W związku z wprowadzaniem pyłów lub gazów do powietrza na przedsiębiorcy ciąży obowiązek wnoszenia półrocznych opłat za korzystanie ze środowiska na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska (miejsce lokalizacji zakładu, gdzie są prowadzone instalacje). W przypadku wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, wynikającego z eksploatacji urządzeń (np. samochodów), opłaty te wnosi się na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska (adres siedziby).

W terminie wniesienia opłaty, marszałkowi województwa (oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska) należy również przedstawić wykaz danych, na podstawie których została wyliczona opłata. Wykaz ten powinien zostać sporządzony na urzędowych formularzach określonych w przepisach wydanych na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska.

I. Wymagania w zakresie ochrony powietrza

W razie korzystania ze środowiska bez uzyskania wymaganego pozwolenia lub innej decyzji, korzystający ze środowiska ponosi opłatę podwyższoną o 500%, a w przypadku korzystania ze środowiska z przekroczeniem lub naruszeniem warunków określonych w pozwoleniu lub innej decyzji, oprócz opłaty ponosi on także karę pieniężną.

Przedsiębiorcy obowiązani są również do **przeprowadzania wstępnych, okresowych i ciągłych pomiarów wielkości emisji.**

I. Wymagania w zakresie ochrony powietrza

KOBIZE

Ustawa z dnia 17 Lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. 2009 Nr 130, poz. 1070, ze zm.), powołała do życia Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami, który m.in. wykonuje zadania związane z funkcjonowaniem Krajowego systemu bilansowania i prognozowania emisji, w tym prowadzenie Krajowej bazy o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji, zawartej dalej “Krajowej bazy”. Wykonywanie zadań Krajowego Ośrodka powierzono Instytutowi Ochrony Środowiska — Państwowemu Instytutowi Badawczemu (IOŚ-PIB-KOBiZE).

I. Wymagania w zakresie ochrony powietrza

KOBIZE

Podmioty korzystające ze środowiska zobowiązane są do składania raportów rocznych do Krajowej bazy, zgodnych ze wzorem zawartym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru formularza raportu oraz sposobu jego wprowadzania do Krajowej bazy o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. 2011 Nr 3, poz. 4). Raport roczny powinien być złożony drogą elektroniczną do końca lutego każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy.

II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami

Podstawowym aktem prawnym regulującym to zagadnienie jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tj. Dz. U. 2010 Nr 185, poz. 1243 ze zm.)

Zasadą jest, że na tym, kto wytwarza odpady spoczywa obowiązek:

uzyskania pozwolenia na wytwarzanie odpadów *jeżeli wytwarza powyżej 1 Mg odpadów niebezpiecznych rocznie lub powyżej 5 tys. Mg odpadów innych niż niebezpieczne rocznie oraz jeżeli wytwarzanie tych odpadów związane jest z prowadzeniem instalacji),*

ALBO

II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami

uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (*jeżeli wytwarza odpady niebezpieczne w ilości powyżej/ 0,1 Mg rocznie lub prowadzi działalność w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników mb urządzeń oraz sprzątania, konserwacji i napraw, a także przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewodzących*)

lub

przedłożenia informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami (*jeżeli wytwarza odpady niebezpieczne w ilości do 0,1 Mg rocznie albo powyżej 5 Mg rocznie odpadów innych nie niebezpieczne*).

II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami

W ustawie o odpadach wymienione są preferowane, dozwolone i zakazane sposoby postępowania z odpadami. W praktyce większości przedsiębiorców gospodarka odpadami polega na tym, że wytworzone w procesach produkcyjnych odpady zbiera się i magazynuje w odpowiednio przygotowanych miejscach czy pomieszczeniach. Następnie przekazuje się je odbiorcom odpadów, którzy niejako w imieniu wytwórcy zajmują się zagospodarowaniem odpadu.

Przedsiębiorca wytwarzający odpady może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi (odbiorcy) odpadów.

Obowiązek ten można jednak zlecać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami

II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami

Ewidencja odpadów

Posiadacz odpadów jest obowiązany na bieżąco prowadzić ich ilościową i jakościową ewidencję, a przekazując odpady odbiorcy odpadów musi za każdym razem wypełnić odpowiedni formularz karty przekazania odpadu. Wzory dokumentów, które należy stosować w ewidencji odpadów zostały przedstawione w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2010 Nr 249, poz. 1673).

Do 15 marca każdego roku musi również sporządzić zestawienie dotyczące ilości odpadów wytworzonych w minionym roku. Wzory dokumentów, które należy stosować w ewidencji odpadów zostały przedstawione w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 08 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. 2010 Nr 249, poz. 1674).

II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami

Rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi

Dz.U. 2007 nr 162 poz. 1153

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi

II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami

Rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych

Dz.U. 2003 nr 8 poz. 104

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych

II. Wymagania w zakresie gospodarki odpadami

Rozporządzenie w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych

Dz.U. 2002 nr 236 poz. 1986

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych

III. Gospodarka wodno-ściekowa

Podstawowymi aktami prawnymi w tym zakresie są:

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2005 Nr 239, poz. 2019 ze zm.),

Ustawa z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. 2006 Nr 123, poz. 858 ze zm.).

Wymagania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wiąże się przede wszystkim z korzystaniem z wód. Korzystanie to, niezależnie od celu i zakresu, nie może powodować pogorszenia stanu ekologicznego wód i ekosystemów od nich zależnych, a także marnotrawstwa wody, marnotrawstwa energii wody, ani wyrządzanie szkód. Musi ono również pozostawać w zgodzie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wymaganiami ochrony środowiska, ochrony zdrowia i ochrony dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków.

III. Gospodarka wodno-ściekowa

UZYSKANIE POZWOLENIA WODNOPRAWNEGO

- pobór oraz odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych,
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- przerzuty wody oraz sztuczne zasilanie wód podziemnych,
- piętrzenie oraz retencjonowanie wód lądowych wód powierzchniowych,
- korzystanie z wód do celów energetycznych,
- korzystanie z wód do celów żeglugi oraz spływu,
- wydobywanie z wód kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu,
- rybactwo korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych.

III. Gospodarka wodno-ściekowa

Pobór wód z własnych ujęć (ujęcie wód powierzchniowych (jezioro, rzeka) lub podziemnych (studnia)) oraz odprowadzanie ścieków do środowiska (do rzeki, jeziora, ziemi) podlega opłatom za korzystanie ze środowiska. Opłaty wnoszone są raz na pół roku na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska.

Przedsiębiorca powinien prowadzić, aktualizowaną co pół roku, ewidencję.

W razie korzystania ze środowiska bez uzyskania wymaganego pozwolenia lub innej decyzji, korzystający ze środowiska ponosi opłatę podwyższoną o 500% , a w przypadku korzystania ze środowiska z przekroczeniem lub naruszeniem warunków określonych w pozwoleniu lub innej decyzji, oprócz opłaty ponosi on także karę pieniężną.

III. Gospodarka wodno-ściekowa

Korzystanie z wodociągu komunalnego lub z komunalnego systemu odbioru ścieków (kanalizacja komunalna)

Sfera korzystania z wodociągów i odprowadzania ścieków do kanalizacji zasadniczo wyznaczona została z ustawy Prawo wodne, na rzecz uregulowań zawartych w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz.747 ze zm.), która weszła w życie z dniem 14.01.2002 r.

W myśl przepisów tej ustawy zasady zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków określone są w:

- regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków, uchwalonych przez rady gmin;
- zezwoleniach dla przedsiębiorstw wodocigowo-kanalizacyjnych (PWiK) na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków;
- umowach w sprawie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

IV. Wymagania związane z wprowadzaniem na rynek towarów opakowaniach lub wybranych produktów, które stają się odpadami użytkowymi

Obowiązek odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i odpadów użytkowych ma w polskim ustawodawstwie swoje źródło w:

- ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. 2001 Nr 63, poz. 638 ze zm.),
- ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (tj. Dz. U. 2007 Nr 90, poz. 607 ze zm.).

IV. Wymagania związane z wprowadzaniem na rynek towarów opakowaniach tub wybranych produktów, które stają się odpadami użytkowymi

Zakres obowiązku i podmioty obowiązane do prowadzenia odzysku i recyklingu:

- Rozliczanie wykonania obowiązku prowadzenia odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych.
- Obliczanie masy lub ilości opakowań lub produktów wprowadzonych na terytorium kraju
- Dokumentowanie odzysku lub recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych
- Przedsiębiorca może realizować obowiązek uzyskiwania odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu samodzielnie lub za pośrednictwem organizacji odzysku. Przedsiębiorca samodzielnie realizujący obowiązek uzyskiwania odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu wykonuje wszystkie obowiązki wynikające z ustawy. Przedsiębiorca, który zlecił realizację tego obowiązku organizacji odzysku, jest zobowiązany jedynie do zgłoszenia rozpoczęcia działalności objętej przepisami ustawy i prowadzenia ewidencji.

V. Wymagania w zakresie ochrony gleby i ziemi

Prawo ochrony środowiska wprowadza ogólną zasadę, że **władający powierzchnią ziemi, na której występuje:**

- zanieczyszczenie gleby lub ziemi
- albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu

jest obowiązany do przeprowadzenia ich rekultywacji.

Pozostałe wymagania w tym zakresie kształtują się następująco:

- Na etapie inwestycyjnym przedsiębiorca powinien zadbać o to, żeby **zapobiegać zanieczyszczeniom gruntu.**
- Prowadząc działalność należy **dbać, by nie doszło do zanieczyszczenia gruntu i podejmować działania inwestycyjne i organizacyjne, które przyczynią się do zgodności z zasad zapobiegania zanieczyszczeniu gruntu.**

IV. Wymagania w zakresie ochrony gleby i ziemi

Zgodnie z zasad dobrej praktyki, niezależnie od wyników badań, w przypadku podejrzenia o możliwości zanieczyszczenia gruntu lub wód gruntowych, przedsiębiorca powinien **zaprojektować i zainstalować sieć piezometrów**, która umożliwi obserwację ewentualnego przemieszczania się zanieczyszczenia starego i nowego.

VI. Ochrona przed hałasem

Zasadnicze znaczenie dla tej materii mają przepisy ustawy **Prawo ochrony środowiska z 2001 r.**, która definiuje hałas jako dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16000 Hz. Traktowany jest on na gruncie tej ustawy jako emisja rozumiana jako wprowadzana bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza energia.

Podstawowym wymaganiem w tym zakresie jest **nieprzekraczalnie dopuszczalnych poziomów hałasu** poza terenem objętym tytułem prawnym (prawo własności, użytkowanie wieczyste, dzierżawa, trwałe zarząd etc.), w związku z eksploatacją urządzeń technicznych i obiektów budowlanych. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określone są dla terenów związanych z pobytem ludzi, osobno dla pory nocy i pory dnia, a wyrażane są równoważnym poziomem hałasu A w dB.

VI. Ochrona przed hałasem

Obowiązujące obecnie dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określone zostały w **Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 Nr 120, poz. 826).**

Na etapie inwestycyjnym przedsiębiorca powinien zadbać, aby w **fazie planowania i budowy swojego zakładu zagadnienia związane z hałasem zostały uwzględnione przez projektanta**, który powinien zapewnić, że poziom hałasu nie będzie przekraczał dopuszczalnych norm (norm środowiskowych).

Na etapie eksploatacji, **przedsiębiorca nie musi z góry uzyskiwać pozwolenia na emitowanie hałasu.**

VI. Ochrona przed hałasem

Przedsiębiorca powinien również dbać o to, by poziom hałasu „na granicy działki zakładu” nie przekraczał limitów określonych dla różnego rodzaju terenów (zasadniczo ciszej musi być tam, gdzie mieszkają ludzie, a głośniejsze może być tam gdzie ludzie pracują, handlują, jeżdżą samochodami - limity te określone zostały w rozporządzeniu w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku).

W przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, **organ ten wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.**

VII. Substancje chemiczne

Rozporządzenie REACH

Rozporządzenie REACH bezpośrednio dotyczy Twojej działalności, jeżeli:

- produkujesz lub importujesz (spoza UE) substancje lub mieszaniny chemiczne,
- produkujesz lub importujesz (spoza UE) wyroby (np. materiały budowlane, elektronikę, zabawki, maszyny, części zamienne, tekstylia), które zawierają substancje określone w art. 57 rozporządzenia lub z których następuje zamierzone uwolnienie substancji chemicznych podczas normalnych lub racjonalnie przewidywanych warunków stosowania.

W pewnym zakresie rozporządzenie **dotyczy również profesjonalnych użytkowników chemikaliów.**

VII. Substancje chemiczne

SUBSTANCJE CHEMICZNE I MIESZANINY

Informowanie o mieszaninach niebezpiecznych lub stwarzających zagrożenie

Osoba fizyczna lub prawna, która wytwarza na terytorium RP mieszaninę niebezpieczną lub mieszaninę stwarzającą zagrożenie oraz osoba fizyczna lub prawna, która sprowadza taką mieszaninę na terytorium RP, mają obowiązek przekazać informację o takiej mieszaninie do Inspektora do spraw Substancji Chemicznych najpóźniej w dniu wytworzenia mieszaniny lub sprowadzenia jej na terytorium RP.

Uwaga!

W przypadku aktualizacji karty charakterystyki mieszaniny niebezpiecznej lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie należy dostarczyć ją Inspektorowi do spraw Substancji Chemicznych w terminie 14 dni od dnia jej aktualizacji.

VIII. Kary za niewykonywanie obowiązków ochrony środowiska

Odpowiedzialność za nieprzestrzeganie wymagań w zakresie ochrony środowiska istnieje niezależnie od wystąpienia skutku w postaci zanieczyszczenia środowiska. Już sam fakt spowodowania zagrożenia dla środowiska (w tym zdrowia ludzi) w następstwie działań lub zaniechań przedsiębiorców może skutkować skumulowaną odpowiedzialnością:

- cywilną (np. zdanie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem),
- administracyjną (np. nakaz wstrzymania działalności przedsiębiorstwa),
- karną

VIII. Kary za niewykonywanie obowiązków ochrony środowiska

Do najważniejszych przestępstw przeciwko środowisku, które powiązane są z działalnością gospodarczą, należy:

- składowanie, usuwanie, przerabianie, unieszkodliwianie albo przewóz wbrew przepisom, choćby nieumyślnie, odpadów lub substancji w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu wielu osób lub spowodować zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach; także - dopuszczanie wbrew obowiązkowi do popełnienia ww. czynu,
- wywóz wbrew przepisom za granicę odpadów niebezpiecznych,
- sprowadzanie wbrew przepisom z zagranicy, choćby nieumyślnie, odpadów lub substancji zagrażających środowisku bądź też dopuszczanie wbrew obowiązkowi do popełnienia ww. czynu,

VIII. Kary za niewykonywanie obowiązków ochrony środowiska

Do najważniejszych przestępstw przeciwko środowisku, które powiązane są z działalnością gospodarczą, należy:

- nie utrzymywanie w należytych stanie lub nie używanie wbrew obowiązkowi, choćby nieumyślnie, urządzeń zabezpieczających wodę, powietrze lub ziemię przed zanieczyszczeniem,
- powodowanie, choćby nieumyślnie, zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach,
- wznoszenie nowego lub powiększanie wbrew przepisom istniejącego obiektu budowlanego na terenie objętym ochroną ze względów przyrodniczych lub krajobrazowych albo w otulinie takiego terenu, albo prowadzenie tam działalności gospodarczej zagrażającej środowisku,
- uniemożliwianie lub **utrudnianie korzystania z wody do zwalczania poważnych awarii, klęsk żywiołowych, pożarów** albo innych miejscowych zagrożeń lub do zapobieżenia poważnemu niebezpieczeństwu grożącemu życiu, zdrowiu osób lub mieniu znacznej wartości,

VIII. Kary za niewykonywanie obowiązków ochrony środowiska

Do najważniejszych przestępstw przeciwko środowisku, które powiązane są z działalnością gospodarczą, należy:

- wykonywanie w pobliżu urządzeń wodnych robót lub czynności zagrażających tym urządzeniom,
- niszczenie lub uszkodzanie **brzegów śródlądowych wód powierzchniowych**, tworzących brzeg wody budowli lub murów nie będących urządzeniami wodnymi oraz gruntów pod śródlądowymi wodami powierzchniowymi albo utrudnianie przepływu wody w związku z wykonywaniem lub utrzymywaniem urządzeń wodnych.

Czyny powyższe zagrożone są karą pozbawienia wolności najczęściej w rozmiarze

od 3 miesięcy do lat 5,

a w razie ich nieumyślności — do lat 2.

VIII. Kary za niewykonywanie obowiązków ochrony środowiska

**Jeżeli jednak wyrządzana jest szkoda w znacznych rozmiarach zagrożenie karne
wzrasta często do przedziału
od 6 miesięcy do lat 8.**

**Najwyższa kara przewidziana jest w przypadku, gdy następstwem
nieprawidłowej gospodarki odpadami jest śmierć człowieka lub ciężki
uszczerbek na zdrowiu wielu osób**

od lat 2 do 12.

Dziękujemy za uwagę

**INCERT
Ul. K. Kolumba 86 lokal 202
71-035 Szczecin**